No. 49. Donderdag 8 December 1910. 10de Jaargang.



Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12½
„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGC", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Een belangrijke Tentoonstelling. — Perskroniek. — Uit de O.-I. Mail. — Personalia. — West-Indië. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Over zicht. — Ingezonden. — Leestafels. — Mededeelingen. — Ledenlijst. — Officiëele Berichten.

Een belangrijke Tentoonstelling.

In het Museum van Kunstnijverheid te Haarlem heeft sedert enkele weken een zeer belangrijke tentoonstelling plaats van **Noorsche Huisvlijt**, des te belangrijker voor de lezers van Het Koloniaal Weekblad, omdat deze huisvlijt, hoe ook uit den aard verschillend van uiterlijk, toch in haar innerlijk wezen, in haar beoefening, veel overeenkomst heeft met die van Nederl.-Indië, en omdat uit de Noorsche organisatie tot bevordering der huisvlijt heel wat voor ons te leeren valt.

Veel van wat de catalogus dezer tentoonstelling te lezen geeft, zou ook van toepassing kunnen zijn op de huisvlijt in Nederl. Oost- en West-Indië.

Zoo schrijft de heer E. v. Saher als inleiding onder meer:

„De groote belangstelling, waarin de huisvlijt zich in de laatste jaren mocht verheugen en de bijzondere sympathie, die de Nationale Tentoonstelling voor Huisvlijt, dezen zomer in Scheveningen gehouden, in den lande heeft gewekt, leveren wel de beste bewijzen, dat de huisvlijtbeweging ten onzent eenen gunstigen bodem zal vinden en ruime vruchten zal dragen, indien ze in goede banen wordt geleid en behoorlijk wordt georganiseerd.

In Noorwegen vooral is de huisvlijt op voorbeeldige wijze ingericht; dezen zomer werd aldaar door de Vereeniging „Norske Husflidsforening", die hare vertakkingen over het geheele koninkrijk uitstrekt, te Bergen eene tentoonstelling gehouden, die met schitterende resultaten werd gesloten.

Wij zien, dat de Noorsche huisvlijt zich op een ruim gebied beweegt. Daar hier slechts handenarbeid in aanmerking komt, staan deze artikelen buiten mededinging met fabriekmatig vervaardigde waren, omdat ze behalve voor eigen gebruik voornamelijk voor die standen onzer samenleving bestemd zijn, welke zich de weelde van handenarbeid kunnen en willen veroorloven en wier kunstgevoel voldoende ontwikkeld is om de artistieke zijde van den arbeid te waardeeren.

Sedert de vroegste tijden onderscheiden zich de produkten der Noorsche huisvlijt door den grooten ernst waarmede ze zijn uitgevoerd. Men weet niet, wat men aan deze werken het meest moet bewonderen: de nauwkeurigheid en handigheid waarmede ze zijn vervaardigd, of den goeden smaak en 't zuiver gevoel waarmede versiering en kleuren zijn aangebracht.

Wanneer men de houtsnijwerken, de schilderwerken, de zilversmidswerken, de vlecht-, weef- en borduurwerken uit vroeger dagen in musea of elders gadeslaat en men bedenkt onder welke bekrompen omstandigheden deze tot stand kwamen, moet men ze te meer bewonderen. De werktuigen en gereedschappen toch lieten zeer veel te wenschen over.

De werkkring der Vereeniging strekt zich over het geheele land uit en is in de eerste plaats erop bedacht om door grondig onderwijs het volk in de gelegenheid te stellen in eigen behoeften te voorzien, terwijl de uren die overblijven gebruikt worden om verkoopbare voorwerpen van allerlei aard te vervaardigen.

Voorts stelt de Vereeniging zich ten doel de huisvlijt in Noorwegen te bevorderen door hare produkten te veredelen en voor deze eenen vruchtbaren afzet te zoeken.

De Regeering verleent haar een jaarlijksche subsidie van 22000 Kronen, waarvan de helft voor het onderwijs wordt besteed.

In de Carl Johanns Strasse 45 te Kristiania heeft de Vereeniging in de beneden- en de eerste verdieping een groot magazijn, alwaar hare artikelen te koop worden aangeboden — op de bovenste verdieping zijn werkplaatsen ingericht, waar voorwerpen worden vervaardigd, welke als modellen naar verschillende plaatsen in den lande verzonden worden.

De cursussen in verschillende vakken van huisvlijt worden gedeeltelijk in Kristiania, gedeeltelijk buiten aan de landelijke bevolking gegeven; — er werden gedurende den werkkring der Vereeniging meerdere duizenden leerlingen gevormd.

De Vereeniging heeft een groot aantal uitgaven het licht doen zien: handleidingen en modelboeken, die tegen zeer billijke prijzen over het land worden verspreid.

Bovendien richtte zij in 1894 eene weverij op, alwaar uitsluitend met uit planten gewonnen grondstoffen geverfd wordt en die zoowel binnen als buiten Noorwegen door de schoone kleuren, welke zij voortbrengt, bekend is geworden."

Het lijdt geen twijfel, dat uit een en ander veel te leeren valt, ook met 't oog op onze Indiën.

De Tentoonstelling blijft nog tot 15 dezer geopend.

***

Het Magazijn van Nederl. Oost- en West-Indische huisvlijtartikelen, **Boeatan**, Heulstraat 19, Den Haag, vrij toegankelijk iederen werkdag van 10—6 uur, laat nu in het bizonder zien allerlei mooi handwerk, geschikt voor **Kerstgeschenken.**

PERSKRONIEK.

INHOUD: Mr. Th. v. Deventer in *Land en Volk* over de inlandsche huisvlijtschool te Ngawi. — A. Mok in *De Avondpost* over het Indisch begrootingsdebat. — Den heer J. E. Jasper door *Het Algemeen Handelsblad* geïnterviewd over de Kol. Tentoonstelling te A'dam.

Mr. C. Th. v. Deventer doet in Land en Volk een goed woord voor de inlandsche huisvlijtschool te Ngawi. Aanleiding daartoe vindt hij in het antwoord, dat de minister van koloniën bij het jongste begrootingsdebat aan den heer Ter Laan gaf, die Z. Exc. de vraag stelde: of de Regeering niet van plan was tot oprichting van meer dergelijke scholen over te gaan?

Wie die vraag ook even gepast als bescheiden mocht achten, zoo zegt de schrijver in Land en Volk, niet de heer minister. Zijn antwoord luidde te verrassend om 't niet in zijn geheel mede te deelen:

„Wat nu nog aangaat de vraag omtrent de huisvlijtschool, of het namelijk niet noodig zal zijn daaraan uitbreiding te geven, is mijn antwoord daarop beslist ontkennend.

Het komt mij voor, dat, zoolang de huisvlijtschool alleen in het leven kan worden gehouden door aan leerlingen, die van buiten komen, een zekere som uit te keeren en hen daarmede te lokken een zekeren tijd aan die school onderwijs te ontvangen, hieruit blijkt, dat die school nog niet die plaats in het Javaansche leven heeft ingenomen, die zij behoort in te nemen."

Ik moet erkennen, vervolgt de heer v. D., dat ik, ofschoon in zake inlandsch-onderwijs-teleurstellingen langzamerhand aan veel gewend geraakt, mijn oogen toch nauwelijks gelooven kon toen ik op blz. 354 van de Handelingen dit ministerieel bescheid las. Hoe nu, dacht ik bij mijzelf, wordt voor de levensvatbaarheid van onderwijsinrichtingen voor Inlanders tegenwoordig als voorwaarde gesteld, dat, „van buitenkomenden", dat wil dus zeggen elders dan ter plaatse waar de school gevestigd is woonachtige leerlingen, die inrichtingen bezoeken zonder dat eenige tegemoetkoming in voor hen onvermijdelijke reis- en verblijfkosten wordt verleend? Is zulk een tegemoetkoming een lokmiddel, dat de onderwijsinrichting, welks bezoek daarmede bevorderd wordt, stempelt tot iets ongezonds, dat men beter doet elders dan waar het nu eenmaal een kunstmatig bestaan leidt, maar niet in het leven te roepen? Maar dan zijn zoo goed als àlle onderwijsinrichtingen in Indië, die iets meer beoogen dan het bereiken van de in de onmiddellijke nabijheid der school woonachtige jeugd en waar dus, uit den aard der zaak, leerlingen „die van buiten komen" uitzonderingen zijn, veroordeeld."

Ten slotte schrijft de heer v. D.:

„Men komt der waarheid zeker heel wat meer nabij indien men vreest, dat de school, tengevolge van gebrek aan belangstelling en aanmoediging van de zijde der Regeering, met ondergang wordt bedreigd. Want hoe zou het anders te verklaren zijn, dat deze inrichting, die blijkens de officieele verslagen eenige jaren achtereen goede uitkomsten gaf en bij de bevolking in trek is, een afnemend getal leerlingen moet boeken: 31 December 1907 56, 31 December 1908 50, 31 December 1909 38? Naar alle waarschijnlijkheid wordt het velen „van buitenkomenden" toch tè machtig om, zonder andere tegemoetkoming dan een zeer onzekere drie gulden per maand of wat hun misschien van particuliere zijde kan worden toegestopt, drie jaren op de afdeelingshoofdplaats door te brengen.

Te hopen is, dat de Regeering ten aanzien van de school te Ngawi spoedig tot een juister inzicht zal komen. Het zou zonde en jammer zijn als zij door onvoldoende voorzorgen een onderwijsinstelling liet verkwijnen, die juist voorbestemd schijnt om voor geheel Java het type te worden van een echt-nationale ambachts- en kunstnijverheidsschool in eenvoudigen vorm."

***

A. Mok maakt in De Avondpost eenige aardige kantteekeningen op het Indisch begrootingsdebat. Zoo schrijft hij over het optreden van den heer Boogaardt o.m.:

„De heer Boogaardt schijnt een praktisch man. Hij voelt o.a. erg veel voor de vereeniging „Oost en West", die „zooveel doet ter verspreiding van populaire kennis van Indië", doch gunt haar niettemin de subsidie niet van een paar duizend gulden, ter instandhouding van een informatiebureau „alias een arbeidsbeurs, waaraan absoluut geen behoefte bestaat". Als de minister ambtenaren noodig heeft, moet hij in de groote bladen maar advertentiën plaatsen, meent de heer B. Maar hij ziet over het hoofd, dat een dergelijke maatregel duizenden guldens zou kosten en bovendien, dat het orgaan van

„Oost en West", Het Koloniaal Weekbl., steeds gratis de bestaande vacatures uit de „Staatscourant" overneemt.

Als men nu weet, dat het lidmaatschap van „O. en W.", met inbegrip van Het Kol. Weekbl., slechts ƒ 2.50 's jaars bedraagt, zie ik niet in waarom zij, die later aan de Indische staatsruif zullen knabbelen, geen lid dier vereeniging, welke de sympathie geniet van den heer B., zouden kunnen zijn. Bovendien zie ik het nut niet in van de voorgestelde bevoorrechting der „groote" bladen.

't Idée schijnt anders nog al te hebben ingeslagen. Bij de beschouwingen over de Oorlogsbegrooting voor N.-I., zei de heer Verhey n.l.: „Wanneer men ambtenaren noodig heeft, dan zou de heer Boogaardt groote advertentiën willen plaatsen in vele couranten; waarom zou men niet in denzelfden geest mogen handelen om voor Indië soldaten te krijgen? Hoewel de heer B. dit niet gezegd heeft en alleen sprak van „advertentiën in de groote bladen", lokt het voorstel van den heer Verhey mij nog al aan, maar ik vrees, zegt Mok, dat de duizenden, om dat alles te bekostigen, vooralsnog zullen ontbreken."

Verder schrijft hij:

„Ook gaf de heer Boogaardt eenige merkwaardige staaltjes van onze onbekendheid met Indië. Zijn verhaal van „den hoogstaanden man, met een academische studie achter zich", die hem kort geleden gevraagd had, in hoeveel tijd men per spoor van Padang naar Batavia kon komen, geloofde natuurlijk niemand; voorts vertelde de heer B., dat twee of drie jaren geleden een „geacht medelid", nog wel, had aangedrongen „op het verleenen van pensioen aan de weduwen van kettinggangers, die te velde zijn gevallen".

Waaraan de heer B. nog had kunnen toevoegen dat eenige jaren geleden eveneens een „geacht medelid" in de Kamer betoogde, dat wel eens wat meer gedaan kon worden voor de verarmde Hindoe's op Java! Ik meen, het was de heer Van Kol, die het „geachte medelid" op zijn dwaling opmerkzaam maakte, waarop deze wijselijk in zijn verdere rede eerst, om geen argwaan te wekken, de „H" inslikte en Indoe's zei, waarna het geen moeite kostte, middels een kleine stembuiging, ook de „e" weg te moffelen!"

***

De heer J. E. Jasper is door Het Algemeen Handelsblad over het plan eener groote koloniale tentoonstelling te Amsterdam, geïnterviewd.

„De heer Jasper vond, zegt de verslaggever van Het Handelsblad, het houden van een koloniale tentoonstelling zeer nuttig. In de eerste plaats omdat zij de algemeene belangstelling voor alles wat Indië produceert — welke belangstelling thans gering is — in sterke mate kan doen toenemen. En in de tweede plaats om het praktische nut, hierin gelegen, dat naar alle waarschijnlijkheid in Europa een grooter afzetgebied voor Indische producten gehonden wordt.

Waarom importeert men dan zulke artikelen niet? vroegen wij.

Eenigszins, antwoordde controleur Jasper, door onvoldoenden ondernemingsgeest. Maar niet heelemaal ten gevolge hiervan. Met een paar voorbeelden zal ik dit toelichten: „Drie jaar geleden kwam een groot huis te Londen met een bestelling in Indië van 2000 meter batik, ten gebruike van wandbekleeding. Deze bestelling was echter niet uit te voeren, zóó moeilijk is het werkers te vinden, die zonder voorschot werken. Vaste werkplaatsen zijn er niet. Hier en daar werkt iemand op eigen houtje of wordt door een Chinees geëxploiteerd, maar van bepaalde werkplaatsen geen spoor.

Groote hoeveelheden van een zelfde product kan men thans uit Indië nog niet geleverd krijgen en een geregelde levering voor de Europeesche markt is dus tot nu toe buitengesloten. Maar juist om de organisatie te scheppen, die zulke regelmatige leveringen en regelmatigen arbeid dus mogelijk kan maken, zijn door onzen zegsman eenige voorstellen bij de Indische regeering ingediend. Deze voorstellen zullen door de Indische regeering aan den minister van koloniën doorgezonden worden, nadat de heer Jasper in Indië teruggekeerd zal zijn en hij zijn voorstellen zal hebben omgewerkt in verband met wat hier van de praktijk der kunstnijverheid en van hare beoefening bleek.

Voordat hierop verder werd ingegaan, kregen wij een tweede voorbeeld ten bewijze dat import, althans regelmatige, nog onmogelijk is. Eenige jaren geleden, kwam een Amerikaan den heer Jasper vragen of deze voor de opening der tentoonstelling te Chicago, hem kon helpen aan 10.000 Baweanmatten. Dit gekleurde vlechtwerk staat op een vrij hooge trap en de Amerikaansche zakenman zei, dat hij het product op de Amerikaansche markt goed kon plaatsen. Maar ook deze levering was onmogelijk door gebrekkige organisatie van den arbeid. De vlechtkunst wordt op Bawean zeer verspreid beoefend, individueel en dan meer als huisvlijt.

Ten slotte merkte de heer Jasper op, dat voor een koloniale tentoonstelling te Amsterdam een groote ruimte heel wenschelijk is. Want alleen al op het gebied van inlandsche nijverheid en kunstnijverheid is ontzaglijk veel te exposeeren. Noodig is, dat alles systematisch ingedeeld wordt en dat alle voorwerpen zoo goed mogelijk uitkomen. Men moet geen al te compacte massa's krijgen om het geheel aantrekkelijk te maken.

Dat het gouvernement in Indië krachtigen steun zal verleenen spreekt vanzelf, meende de heer Jasper. Maar laat men hier den voorbereidingstijd niet al te kort nemen, opdat er voldoende gelegenheid zij tot het inzenden van volledige verzamelingen, die uit den geheelen Archipel moeten samengebracht worden. En wil men het nuttige met het aangename verbinden, dan zouden de typische Indische vermakelijkheden aan de koloniale tentoonstelling verbonden kunnen worden, waarbij zeker ook superieure kunst te genieten zou zijn," aldus de heer Jasper.

Uit de O.-I. Mail.

Zwaar weer in Midden-Java. Uit Djogja werd 7 November jl. aan het Soer. H.blad geschreven:

„Het wordt er met het weer in Zuid-Kedoe en Zuid-Banjoemas niet beter op, het is al maar regenen en onweer, de kali's blijven veel schade aanrichten, de ondernemingen hebben geweldig veel last van de regens, die het karrentransport bijna onmogelijk maken. Tal van ongelukken worden gemeld, menschen door den bliksem getroffen, huizen ingestort. In het district Poetjangkerep van Poerworedjo is een Javaan bij het oversteken van de Progowonto, die zwaar stroomde, verdronken, en in desa Karangwoeloeh Koeto-ardjo is pas nog weer iemand door den bliksem gedood.

In de Vorstenlanden ook geen dag zonder hevige ongelukken: de inlanders verbeelden zich, dat er veel meer menschen worden getroffen dan andere jaren. In het Klatensche en westelijk van Solo worden vele velden herhaaldelijk onder water gezet, wat natuurlijk voor de tabak en het riet allesbehalve goed is. De met atap bedekte inlandsche huisjes moeten het door den stormwind ontgelden."

Uit Malang schreef men aan de N. Soer. Crt.:

„Dat een rivier in Indië feitelijk nooit te vertrouwen is, bewees de Brantasrivier weer eens duidelijk. Nadat het den geheelen dag mooi weer was geweest en het dien avond, den regentijd in aanmerking genomen, zelfs prachtig genoemd mocht worden, kwam geheel onverwachts te omstreeks vijf uur in den namiddag een bandjir opzetten, die zich ernstig liet aanzien. Het water kwam in een soort vloedgolf van ruim één meter met donderend geweld aanrollen en zal zeker hier en daar onder de badenden wel slachtoffers hebben gemaakt.

Vóór de hoofden van de Brantasbrug en de daardoor gevormde vernauwing werd het water wat gestuit, waardoor de nabij gelegen kampong Ledak veel van het water te lijden kreeg."

Het na de Loemadjong-ramp in Indië tot stand gekomen „Smeroe-fonds", ten doel hebbend slachtoffers van natuurrampen te hulp te komen, zal zeker ook aan deze arme menschen dadelijk de helpende hand hebben toegestoken.

De Tadjoemwerken. De Javabode schrijft:

„Zooals in het kortelings verschenen verslag van de Mindere Welvaartcommissie betreffende het Irrigatiewezen is vermeld — zie blz. 213 —, is van den aanleg van de Tadjoemwerken in de residentie Banjoemas, nadat de ontwerpen daartoe reeds geheel gereed waren, afgezien. Als reden daarvan is aldaar opgegeven, dat dit gewest bijzonder regenrijk is en bovendien de in uitvoering zijnde Bandjar-Tjahjanawerken, waarvoor bij de begrooting voor 't loopende jaar gelden zijn uitgetrokken, nog niet gereed zijn. De juiste oorzaak van de terzijdestelling van de reeds ver gevorderde plannen tot aanleg van de Tadjoemwerken, waarop reeds bij de ontwerp-begrooting voor 1908 gerekend was, is echter, dat uit een door de z.g. rentabiliteits-commissie ingesteld onderzoek bleek, dat die werken niet zoozeer noodig en niet rendabel zouden wezen. Nu zijn echter in de door die werken te bevloeien streek van ruim 16000 bouws, eenigen tijd geleden een tweetal vergunningen tot oprichting van suikerfabrieken verleend, die in de behoefte aan bevloeiingswater zouden moeten voorzien door oppomping uit de kali's Serajoe en Tadjoem, welke maatregel uit den aard der zaak met belangrijke kosten gepaard gaat. Beide vergunningen zijn op het oogenblik in handen van eene krachtige cultuurinstelling, die pogingen aanwendt om de Tadjoemwerken alsnog te doen uitvoeren. De kosten daarvan zijn op ongeveer 1½ millioen gulden geraamd en de bedoeling der belanghebbende is nu om in de helft daartoe bij te dragen, mits ze ontheven wordt van de verplichting tot het aanleggen van pompstations en haar verdere uitbreiding wordt toegestaan van den rietaanplant, voor zoover mogelijk, ten einde in de streek een groote centrale suikerfabriek op te richten. Naar wij vernemen, is de Regeering in beginsel wel genegen om op de vermelde transactie, die echter niet zonder medewerking van het opperbestuur tot stand kan komen, in te gaan, zoodat de waarschijnlijkheid groot is, dat in een afzienbaren tijd toch tot den aanleg der Tadjoemwerken zal worden besloten."

Eene nieuwe stoomvaartverbinding. Onder de off. berichten werd melding gemaakt van eene, met geldelijke tegemoetkoming van de Regeering tot stand te brengen stoom- of motorbootverbinding tusschen Taal-Pangandaran-Kalipoetjang-Tjilatjap. Er heeft zich namelijk een maatschappij gevormd, waarvan deelgenooten zijn verschillende personen, belanghebbenden bij de ontwikkeling van het zuidoostelijk gedeelte van de Preanger Regentschappen, die met eene maandelijksche subsidie van ƒ 200 bereid zijn een verbinding tot stand te brengen, welke subsidie door de Regeering gegarandeerd is voor een termijn van 10 jaren. Aan de kongsi is tevens vergund, om de noodige los- en laadsteigers aan te leggen en te exploiteeren. Minstens tweemaal 's weeks zal de communicatie worden onderhouden tusschen de bovengenoemde plaatsen vice versa en over een jaar zal, behoudens verlenging van dien termijn door de Regeering, met de exploitatie der onderneming een aanvang worden gemaakt. Algemeen worden van de totstandkoming van deze stoomvaartverbinding zeer gunstige verwachtingen gekoesterd, vooral ook in verband met den voorgenomen aanleg van een tramweg van Bandjar naar het Zuiden. De afvoer van producten in die streek laat tot dusver zeer veel te wenschen over, zoodat de „Mindere Welvaartcommissie" in hare beschouwingen over het Vervoerwezen er reeds op aandrong, eene gemakkelijke gelegenheid tot afvoer van de inlandsche producten uit Oost-Preanger naar Tjilatjap per boot mogelijk te maken.

De grensregeling op Nieuw-Guinea. Men schreef aan het Bat. Nieuwsblad uit de wateren van Nieuw Guinea, dat de commandant van Hr. Mr. „Edi", de luit. ter zee 1e kl. Rambonnet, vergezeld door den luit. ter zee 2e kl. E. Willemstijn en een paar mindere schepelingen, een kranige ontdekkingsreis heeft gemaakt. Hij is de Kaiserin Augusta-rivier opgevaren en heeft die rivier in kaart gebracht over zooverre dat maar eenigszins mogelijk was, waarbij vele moeilijkheden moesten worden overwonnen en het ook aan ontmoetingen met minder welwillende Papoea's niet ontbroken heeft. Eenige inboorlingen lieten bij dit treffen het leven, de onzen hebben het er goed afgebracht.

De commandant van het Nederlandsche deel van de grensregelingscommissie heeft den heer Rambonnet voor zijn optreden warmen lof toegezwaaid en hem gezegd, dat hij trotsch mocht wezen op de door hem verkregen resultaten. Zeker is het, dat nu aangenomen is om de Kaiserin Augusta-rivier als grens aan te nemen, de onderneming van den commandant van de „Edi" voor de spoedige voltooiing van het werk van groot belang zal blijken.

De Chineesche immigratie. — In verband met het voornemen, bij de Nederlandsche Regeering bestaande, om van Chineesche immigranten in deze koloniën een hoofdgeld van ƒ 25 te eischen — een bedrag, dat belachelijk ontoereikend schijnt — is het niet ondienstig, meent De Javabode, in herinnering te brengen wat over de Chineesche immigratie voorkomt in het twee jaren geleden verschenen rapport van den heer Ch. Brent over den economischen toestand der Philippijnen. Hij schrijft o. a.:

„Ten onrechte heeft men er de Amerikaansche Regeering een verwijt van gemaakt, dat zij de Chineesche koelies geheel uit de Philippijnen weert. Met deze zou men wel het land, maar niet de bevolking ontwikkelen. Het ontbreekt deze nu aan bekwaamheid, geschiktheid en ijver. Voert men Chineezen aan, dan is ten deze alle hoop op verbetering verdwenen. De Straits Settlements zijn ten deze eene waarschuwing. Daar hebben de Chineezen de Maleiers verdrongen en worden steeds trager en onbruikbaarder. (Deze opmerking geldt ook ten volle voor de Maleiers in de residenties Sumatra's Oostkust en Riouw).

Bovendien brengt het invoeren van Chineezen het gebruik, of liever het misbruik van opium mede.

In de Straits-Settlements met eene bevolking van slechts ruim een half millioen inwoners, brengt de opium-pacht jaarlijks 5.5 millioen zilveren dollars op. Een uitkomst om van te watertanden voor een Regeering, die in de eerste plaats hare schatkist wil vullen, ten koste van wat dan ook. Daargelaten of zulk een ruim gebruik door Chineezen straffeloos kan worden verdragen, zal het op den duur moorddadig moeten zijn voor Maleiers. In de Straits-Settlements en Burma is daarom dan ook het gebruik van opium vergund aan Chineezen, verboden aan Maleiers, maar daar dit verbod in strijd is met de belangen der pachters is het een wassen neus en maakt het opium onder de bevolking steeds meer slachtoffers. Amerika heeft daarom ongetwijfeld het beste deel gekozen, door, in overeenstemming met de Japanners, het doodvonnis over het opiumgebruik uit te spreken. Als dit verbod kan worden gehandhaafd, zullen later misschien Chineesche koelies in bescheiden hoeveelheden kunnen worden toegelaten. Intusschen kan niet worden ontkend, dat tijdelijke aanvoer van vreemde arbeidskrachten in de Philippijnen op dit oogenblik gewenscht is, omdat er steeds handen tekort komen voor het maken van nieuwe wegen."

PERSONALIA.

De nieuwe Resident van Menado. — Men schreef uit Menado, dd. 17 October 1910, aan de Java-Post:

„Al zeer vroeg in den morgen lag de boot geankerd, die ons den nieuwen resident bracht. Onmiddellijk waren de inlandsche eerewachten in hun kleurige kostuums ter been, traden de schutters aan en begaf zich ieder opgewekt naar de haven.

Te 8 uur debarkeerde Z.H.Ed.Gestr. met familie, die met militaire honneurs en met de gebruikelijke eerbewijzen der inlandsche kebesaran ontvangen werd.

Te 9 uur kwam de stoet aan de residentswoning, waar zich alle notabelen vereenigd hadden om den heer **Ph. J. v. Marle** als resident van Menado welkom te heeten.

Het benoemingsbesluit werd voorgelezen, het bestuur, ad interim waargenomen door den ass.-resid.-secretaris, den heer G. J. Koopman, overgedragen en de heer Van Marle dankte als resident voor de ontvangst en hoopte „met medewerking van allen en onder Gods zegen de Minahassa een stap voorwaarts te brengen."

Daarna gingen de resident en zijne echtgenoote de rijen langs, opdat allen zouden worden voorgesteld.

Kolonel Van der Maaten te Tjimahi. — De correspondent van De Locomotief schrijft:

„Nieuwe berichten omtrent de a.s. dislocatie der artillerie bereikten ons. De 4e bergbatterij blijft voorloopig te Batoe-Djadjar. De 4e veldbatterij uit Bandjoe-Biroe komt naar Tjimahi.

Ook te Bandoeng zal artillerie komen en in een alsnog nader te bepalen garnizoen zal het depôt komen en de Australische remonte afgericht worden.

Het gevolg van een en ander zal zijn, dat meerdere manéges, zoowel overdekt als open, gebouwd moeten worden. Dit ook met het oog op de komst van ½ escadron cavalerie.

De kolonel Van der Maaten, ternauwernood in functie, gaat op den ouden voet voort. Hij opent het vuur met een brigade manoeuvre, die als het weer en de gezondheidstoestand het mogelijk maken, vijf dagen zal duren en in de eerste helft van November plaats zal hebben.

Het terrein van actie zal zijn tusschen Drangdan en Pleret.

„Zelf koken" staat natuurlijk op 't programma, dat hangt in de lucht en is uit het Hertogspark overgewaaid.

Wegener per Ballon over Nieuw-Guinea. — Een Duitsch blad meldt, dat de meteoroloog en luchtschipper W. Wegener zich bezig houdt met de voorbereiding van een plan om een ballonvaart over Nieuw Guinea uit te voeren. Het is de bedoeling, dat de tocht zal geschieden over Nieuw-Guinea op zijn smalst, dus over Hollandsch gebied.

Wegener bevond zich begin Nov. j.l. in Samoa.

Uitvoerder der havenwerken van Soerabaja. Naar verluidt, zal de hoofdingenieur C. P. Vijverberg, thans met verlof, binnenkort naar Java terugkeeren, om alsdan op te treden als hoofdingenieur voor de uitvoering der havenwerken te Soerabaja.

WEST-INDIË.

CURAÇAO.

Door de douane te New-York zijn aan den invoer van stroohoeden uit Curaçao moeilijkheden in den weg gelegd, wijl men geloofde, dat voor de hoeden een veel te lage waarde werd aangegeven.

Het blijkt, dat deze meening van de kolonie zelve werd in het leven geroepen door iemand, die waarschijnlijk uit afgunst handelde.

Een handelaar te Willemstad was zeer bevreemd een bedankje te krijgen van de New-Yorksche politie voor eene door hem gedane mededeeling betreffende een naar New-York door een ander verzonden factuur hoeden. De man wist van niets af en 't bleek toen op gedane navrage de bewuste brief van New-York naar Curaçao was verzonden, dat de schrijver een valsche handteekening had gesteld.

Er heeft zich nu te Willemstad eene commissie gevormd, die zich ten doel stelt wekelijks de marktprijzen van uitvoerartikelen op Curaçao vast te stellen, dus ook van hoeden. De New-Yorksche douane zou dan naar die waarde het te betalen recht kunnen vaststellen.

Hoezeer de New-Yorksche markt voor de Curaçaosche hoeden gesloten bleef, was toch een goede afzet daarvoor verzekerd, wat de hoeden betreft van 75 cent en 1 gld. per stuk.

Mocht het nu gelukken op de aangegeven wijze de bezwaren der New-Yorksche douane uit den weg te ruimen, dan zou voor de Curaçaosche hoedenindustrie nog een goede toekomst zijn weggelegd.

SURINAME.

De West deelt mede, dat volgens een in Demerara'sche planterskringen bekende persoonlijkheid, den heer Ross, de oorzaak der Panama-ziekte, die hier en daar de aanplanting van Gros Michel bacoven zoo goed als geheel vernietigde, moet worden gezocht in het optreden van grondhoutluizen, die de wortels der planten aantasten.

Die luizen bouwen zich nesten boven of onder den grond, al naar gelang de aard van den bodem. De nesten boven den grond kunnen gemakkelijk vernietigd worden met zwavelkoolstof. In de andere nesten maakt men gaten met behulp van ijzeren stokken. Suiker in die gaten gestrooid, lokt de mieren aan, die eenmaal in het nest, dit niet verlaten voordat alle houtluizen vernietigd zijn.

Wanneer men bacoven plant in land waar houtluizen voorkomen, zou het voldoende wezen het plantgat te mengen met kalk, om van de aanvallen verschoond te blijven.

Op plantage Mariënbosch is werkelijk bevonden, dat in door de Panamaziekte aangetaste bacovenstoelen grond-houtluizen voorkwamen.

Intusschen blijkt ook de Panamaziekte in de Congo-bacoven op de proefvelden der United Fruit Co. tot stilstand te zijn gekomen, zoodat thans met de kans een middel gevonden te hebben tot bestrijding der Panamaziekte en de vrij groote zekerheid, dat de Congo-varieteit zoo goed als immun voor die ziekte moet worden geacht, de toekomst der bacoven cultuur weer wat hoopvoller lijkt dan kort te voren.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Nog 'n paar oordeelvellingen betreffende de verdachte volksbeweging op Java. Haalden wij reeds betreffende de verdachte volksbeweging op Java in Het Kolon. Weekblad, no. 46, het een en ander uit de Inlandsche pers aan, ook een zekere Tangisnja Si Ketjil wijdt in de **Pewarta Soerabaja** van 13 September 1910, no. 208, zijn aandacht aan dit onderwerp, daarbij uiteenzettende de redenen, welke, volgens zijn meening, tot ontstemming van de bevolking, meer in het bijzonder van Ponorogo, zou hebben geleid.

Vroeger, zoo zegt deze schrijver, werd het einde der vastenmaand te Ponorogo steeds feestelijk gevierd. Het feest begon reeds in den namiddag van den vorigen dag, ten ongeveer 4 uren, dan werden de voorbereidende maatregelen genomen, opdat den volgenden morgen ten 7 ure alle wedono's en assistent-wedono's in feestkleedij, te paard en gevolgd door de onderhoofden, vergezeld van inlandsche muziek en van de noodige van bamboe vervaardigde voorwerpen, bergen en dieren voorstellende, hunne opwachting bij den Regent konden maken.

De Regent was dan gezeten op een stoel in de achtergalerij der Regentswoning en de opwachting makende hoofden namen daar naar rang plaats.

Ten 9 ure 's morgens van dien feestdag ontvingen de Patih, de Wedono van de hoofdplaats, en verschillende loerah's, allen te paard met de Nederlandsche vlag voorop, den assistent-resident in galakleeding en begeleidden diens rijtuig, waarin ook andere besturende Europeesche ambtenaren hadden plaats genomen, naar de Regentswoning, alwaar uit vuurmonden een eeresaluut van zes schoten werd gegeven.

De Regent noodigde dan allen uit bij hem te gaan zitten en nadat de noodige ververschingen waren rondgediend, bracht de assistent-resident, ten ongeveer 11 ure, zijn gelukwensch uit, welke door den Regent werd beantwoord. Dit ging altijd vergezeld van muziek, hoerageroep en handgeklap.

Daarmede was het officieele gedeelte van de plechtigheid afgeloopen en keerden de Europeesche ambtenaren terug naar hunne woningen, uitgeleide gedaan op dezelfde wijze als zij waren gekomen.

De inlandsche hoofden bezochten daarna de inlandsche kerk, terwijl ten 4 ure in den namiddag het geheele inlandsche element vereenigd was op de aloon-aloon, waar een groote hoeveelheid Chineesch vuurwerk werd afgestoken, waarmede soms 3 uren waren gemoeid. De lucht was dan dik van de rook der vele mortjons.

Dit vuurwerk werd gekocht voor gezamenlijke rekening van de bevolking, voor een waarde van soms wel ƒ 9000 tot ƒ 10000. De omslag had dessa'sgewijze plaats. Het gebruik bestond, dat de jongelieden van Ponorogo van ieder persoon in het dorp voor het beoogde doel één schoof padi (ongebolsterde rijst) vroegen. De aldus verzamelde hoeveelheid werd dan bewaard ten huize van een vertrouwd persoon en in de vastenmaand, gewoonlijk op den 25sten dag, te gelde gemaakt. Voor die som, die dat opbracht, werd dan Chineesch vuurwerk aangeschaft.

Deze padi-afstand was in het geheel niet bezwarend voor de bevolking, want de waarde daarvan bedroeg zeker niet meer dan ƒ 0.40 à ƒ 0.50 per persoon; en men deed het gaarne. Nimmer rezen dan ook dienaangaande geschillen of andere moeilijkheden.

Dieverijen, roofpartijen, overvallen op den openbaren weg en andere groote misdrijven kwamen er destijds niet voor. Toch is, sedert het optreden van den tegenwoordigen Regent van Ponorogo, in dit jaar, met deze oude gewoonten gebroken, uit overweging, dat deze niet goed zijn, daar bij het einde van de vastenmaand door de bevolking te veel geld onnoodig wordt verspild.

De Regent, zegt de schrijver, wordt natuurlijk als de vader van zijne onderdanen beschouwd en als zoodanig heeft hij er voor te waken, dat zijne kinderen behoorlijk te eten hebben. Daartegen valt weinig te zeggen. Bovendien stelt de Regent er prijs op, dat hij door het Europeesch bestuur niet wordt aangezien als een onverschillig bestuurder, die de belangen zijner onderhoorigheden niet weet te behartigen en niet met zijn tijd weet mede te gaan.

Om die reden is de oude gewoonte der feestelijke herdenking van het einde der vastenmaand thans vervangen door 'n Pasar-malam (avondmarkt), die van af den 25sten tot het einde der vastenmaand, d. i. 5 dagen, wordt gehouden.

Doch voldoet deze markt wel aan de eischen? En is men er wel zeker van, dat dáár slechts nuttige en noodige zaken door de bevolking worden ingekocht? vraagt de schrijver.

Naar zijne meening wordt het hazardspel er meer bevorderd dan de handel en zoodoende wordt uit de zak van den inlander veel meer geld geklopt dan de vroegere padi-waarde van ƒ 0.40 à ƒ 0.50 per persoon, ten behoeve van de viering der plechtigheid. De kleine man ziet dan ook in het geheel niet in, dat bij deze nieuwe orde van zaken zijne belangen beter worden behartigd dan vroeger.

Volgens schrijver is de Javaan van Ponorogo, als hij zich eenmaal tot het hazardspel neerzet, zeer hartstochtelijk en ten aanzien van geldverlies zeer onverschillig. Om den dag van morgen bekommert hij zich in het geheel niet.

Waar een verliezer is, is natuurlijk ook een winner, zegt de schrijver, en is het dus slechts verplaatsing van geld, alleen is het jammer, dat de winst slechts één Javaan op de duizend ten deel valt.

Het is dus niet te verwonderen, dat er ontevredenheid en armoede en als gevolg daarvan onveiligheid heerscht in het Ponorogosche. De Regent had dit moeten voorkomen, meent schrijver, en daarom vraagt hij den Regent, door middel van het artikel in de **Pewarta Soerabaija** of het niet mogelijk zou zijn bij de aanstaande opening van de pasar-malam te Ponorogo het hazardspel te verbieden.

Voor het geval zulks niet mogelijk is, herstelle men de oude gewoonte en late aan de bevolking hare vroegere, onschuldige feesten, waaraan zij gehecht is."

Ook is ons opgevallen, hetgeen medegedeeld wordt over de verdachte volksbeweging op Java, in de Zaterdagsche Praatjes van de **Bintang Soerabaija** van 17 September 1910, no. 212.

De schrijver meent, dat de waarheid van het oude gezegde gebrek aan waakzaamheid lijdt tot schade wel in het oog mag worden gehouden door de inlandsche hoofden ter hoofdplaats Soerabaja, nu het volk daar meer en meer vertrouwen blijkt te schenken aan hetgeen de sterrenwichelaar Djojo Bojo destijds bekend stelde.

De groote Javaansche menigte is n.l. intellectueel nog zeer weinig ontwikkeld. In sommige omstandigheden kan, gezien hun licht-ontvlambare gemoederen, een vonk gemakkelijk een groot vuur doen ontstaan, dat dan alleen met veel moeite en offers kan worden gebluscht.

In de Residentie Soerabaja nu bestaat zulk een toestand van ontplofbaarheid, meent schrijver, en moet door het bestuur zorgvuldig worden gewaakt, te meer daar wellicht ook de Inlandsche hoofden vertrouwen stellen in de voorspellingen van den sterrenwichelaar Djojo Bojo.

Wie deze Djojo Bojo eigenlijk is, weet niemand met zekerheid te zeggen. Sommigen beweren, dat hij een verre afstammeling is van Ardjoeno, een symbolisch geworden figuur. Anderen zeggen, dat hij Adji Soko zou zijn geweest. Ook zijn er personen, die hem beschouwen als Radja Doho van Kediri, die de Javaansche Broto Joeda zou hebben geschreven, levende in de jaren 1079 of 1157.

Het boek van Djojo Bojo zou niet van diens eigen hand zijn, doch geschreven onder zijn dictaat, terwijl anderen weer volhouden, dat het van Hindoeschen oorsprong is.

Doch hoe de oorsprong dan ook moge wezen en wie de schrijver ook moge zijn geweest, de kleine man heeft groot vertrouwen in dit boek, dat meermaals de hoofden hunner geestelijken op hol heeft gebracht en nog steeds onrust brengt in de anders zoo rustige dorpen.

Op dit oogenblik is, volgens schrijver, bestuurswaakzaamheid meer dan ooit geboden en verdient het aanbeveling door militaire wandelingen der bevolking blijk te geven over welke middelen het bestuur beschikt, in staat om elk verzet den kop in te drukken.

Ook de handelingen der geestelijke volksleiders dienen nauwkeuriger te worden nagegaan, doch deze controle zal zoodanig moeten geschieden, dat het volk niet schrikt, doch vertrouwen blijft stellen in de tact en in het beleid van het bestuur.

Komt het dan toch, vergelijkender wijze gesproken, tot een overstrooming, dan zal er alleen van een eenigszins verhoogden waterstand sprake kunnen zijn; aldus besluit schrijver.

Is de Inlander verkwistend? — De te Soerabaija verschijnende **Pembrita** haalt cijfers aan, om aan te toonen, hoe ongegrond de meening is der Europeanen over het verkwistend karakter der Inlanders. „Om verkwistend te kunnen zijn, moet men iets bezitten om te kunnen verkwisten," zegt het Maleische blad, „en allen, die er over oordeelen kunnen, zullen het hierover eens zijn, dat een loon van ƒ 8 à ƒ 12 's maands, dat op de hoofdplaatsen van Java de kleine man verdienen kan, nauwelijks voldoende is om daarvan, ook met betrachting van de grootste zuinigheid, te kunnen leven. Het aantal van hen, die daarover oordeelen kunnen, is echter zeer gering. Voor 80 % der Europeanen is de inlandsche maatschappij een gesloten boek en de anderen stellen te weinig belang in den inlander om meer dan een enkele bladzij in dat boek te lezen."

Tot staving dezer opmerking maakt het blad de rekening op van de uitgaven van een nachtwaker en een waterdrager te Soerabaija, wier loon niet meer bedraagt dan respectievelijk ƒ 9 en ƒ 12 's maands. Daaruit blijkt, dat die menschen onmogelijk meer dan ƒ 0.20 à ƒ 0.25 per maand aan kleeding kunnen besteden en, in geval van ziekte, zelfs aan het aanschaffen van warmere kleeding of dekking niet gedacht kan worden. Menschen, gevoed en verzorgd als de Inlander op Java, hebben niet 't geringste weerstandsvermogen en moeten, indien de weersgesteldheid maar eenigszins abnormaal is, ziek worden en een ellendigen dood sterven. Tijdens het heerschen der cholera kon men in de kampongs tooneelen van armoede en ellende aanschouwen, welke zelfs het hart van den ongevoeligsten Europeaan zouden doen ineenkrimpen.

Zeker is de toestand in vele streken in het binnenland beter. Maar niet overal. De voorbijgaande opmerker, wanneer hij een dichterlijke natuur heeft, vindt in dat stille, kalme leventje van den Javaan, buiten de hoofdplaatsen, in zijn bamboe-hutje tusschen de klapperboomen verscholen, iets idyllisch en aanlokkelijks.

Maar, wanneer hij tijd en gelegenheid heeft en daarbij de landstaal voldoende machtig is om zich niet door den schijn te laten bedriegen, wordt hij wel wijzer.

De J a v a b o d e, die dit artikel aanhaalt, merkt echter op:

„Wel zeer onwetend omtrent feiten en toestanden zou hij moeten zijn, die niet weet en begrijpt, dat er in de inlandsche wereld, die er oppervlakkig beschouwd nogal monter en welvarend uitziet, veel ontbering en armoede wordt geleden. Reeds eittelijke malen is daarop gewezen en tot in centen toe is al berekend, wat de doorsneê Inlander gemiddeld 's jaars te verteren heeft. En de aandacht der Regeering is op de zaak gevestigd — het geheele omvangrijke onderzoek van de „Mindere Welvaart-commissie" houdt daarmede verband.

„Wat de P e m b r i t a eigenlijk wil, met het betrekken van de Regeering bij het geval, is ons niet duidelijk. Wat zou de Regeering dan eigenlijk moeten doen? Dezelfde quaestie stelt zich in alle landen der wereld. Want de ellende is hier op Java niet grooter dan in Nederland of Frankrijk of Engeland — gesteld zij al zoo erg is. En geen Regeering kan daar iets aan doen. Slechts geleidelijk, door den weg der economische ontwikkeling te volgen, kan iets worden bereikt — naar men hoopt...... Het zal de vraag zijn, of de vloek der ellende, die niet alleen van economisch, misschien te wijzigen, toestanden afhangt, maar in hooge mate met het karakter van den mensch verband houdt, ooit uit de wereld weg te drijven zal zijn.

„Waar 't Mal. blad schrijft over de loopende meeningen omtrent het verkwistend karakter der Inlanders, daar slaat het de plank mis. De vraag is hier niet, of de Inlander doorgaans geld heeft om te kunnen verkwisten, maar of hij, indien hij al eens geld in handen mocht hebben, dit niet spoedig aan allerlei nesterijen verdoet of het verdobbelt.

„En dit laatste, meenen wij, is althans voor een groot deel der Inlanders waar. Men vrage er de meer ontwikkelden onder hun eigen volk, de leiders van Boedi Oetomo maar eens naar!" besluit De J a v a b o d e.

Vooruitgang. Een inlandsch handelaar schrijft in een Maleisch dagblad *), dat de tegenwoordige dessahoofden in de residentie Bantam van een geheel ander allooi zijn dan die van een kwart eeuw geleden.

Vroeger was 't uitzondering, dat een dessahoofd (djaro) lezen en schrijven kon. Te vertrouwen was geen enkele; Bantam was de verzamelplaats van ontevredenen en woelgeesten en dwepers, die daar, waar geen oog hen bespionneeren kon, naar hartelust konden intrigeeren en den toch reeds verhoogden godsdienstzin en bestaanden haat tegen Europeanen aanwakkeren. Meer dan eens vernam schrijver in vertrouwelijke gesprekken met menschen, die te goeder trouw waren, dat maanden lang in de dessa's over de groote samenzwering gesproken is, voordat zij te Tjilegon uitbarstte. De oorzaak van dien toestand moet ook gezocht worden in de ellendige positie dier hoofden, wier inkomsten uiterst gering waren, op wie pressie uitgeoefend was om ze de betrekking te doen aannemen. In Bantam heerscht individueel grondbezit en de meeste dessahoofden hebben er geen apanagevelden; slechts in enkele dessa's bestaan zulke velden, welke het gouvernement bij de opheffing van het sultanaat afgezonderd heeft van de domeinen van den sultan. Waar men zulke dessahoofden heeft, moesten oproerige bewegingen onopgemerkt blijven en opmerkelijk is het, dat de enkele hoofden, die het bestuur tijdens den opstand te Tjilegon hebben bijgestaan, juist die geweest zijn, welke over apanage-velden hadden te beschikken.

In den financieelen toestand der dessahoofden, zegt het Maleische blad, is sedert geen noemenswaardige verandering gekomen, maar in het gehalte der hoofden is niettemin een groote verbetering ingetreden, in die mate, dat het niet waarschijnlijk is, dat het stoken van onruststokers thans op hen vat zal hebben, waarvoor nog op vele andere plaatsen op Java terecht vrees bestaat.

De veiligheid in de residentie Bantam laat niets te wenschen over. Kleinhandelaars doorkruisen het gewest met hunne waren in alle richtingen, zonder eenige vrees of bijzondere veiligheidsmaatregelen te nemen.

Die resultaten zijn verkregen binnen een kwart eeuw, dank zij de flinke residenten, die Bantam bestuurd hebben, de gelukkige keuze van twee jonge, goed ontwikkelde regenten en de vele met Europeanen sympathiseerende wedono's.

*) De *Javabode*, die dit bericht overneemt, vermeld niet den naam van bedoeld Dagblad. (RED.-COMM.)

WAT DE CHINEES VERTELT.

Reis van Peking naar Taskend. — De door het Chineesch bestuur verspreide publicatie, betreffende het verbod van opiumgebruik, in het vorige K o l o n i a a l W e e k b l a d besproken, heeft reeds tot uitkomst gehad, dat vele papaveraanplantingen zijn opgeheven, dat de prijs van opium aanzienlijk is gestegen en dat het gebruik ervan afnemende is.

Te Lanchau deelde de Chineesche bestuurder aan den correspondent-reiziger mede, dat de in deze stad wonende families, die met het opiumgebruik op bijzonder goeden voet staan, de moeielijkheden, welke voor hen konden voortspruiten uit de onvoldoende aanwezigheid van dit genotmiddel, wisten te ondervangen door tijdig het noodige heulsap voor drie jaren op te slaan in hunne woningen. Zij hebben dit gedaan in de hoop, dat de opiumbeweging wel weder zou luwen en dat het vroegere opiumbedrijf zich wel weder zou herstellen.

Die hoop zal waarschijnlijk niet vervuld worden daar de meerderheid van het volk eenstemmig de volledige afschaffing van het opiumgebruik verlangt.

De algemeene toestand van de bevolking is in de provincie Kansu niet gunstig. De hevige droogte heeft daartoe veel bijgedragen en was ook de oorzaak dat de oogst van de tabak gedurende de drie laatste jaren mislukte.

Te Lanchau wordt dagelijks aan een 8000-tal arme lieden kosteloos voeding verstrekt en het laat zich aanzien, dat dit aantal binnenkort wel tot 30.000 zal stijgen.

Volkskeukens zijn op verschillende plaatsen in de stad opgericht, waar éénmaal per dag voeding aan de hongerigen wordt uitgereikt.

Vooral te Lanchau is de nood groot en helpen zoowel landgenooten als Europeesche zendelingen dien nood lenigen.

De Chineesche tabak, vroeger een artikel van uitvoer wegens de gezochte kwaliteit, was destijds één der hulpbronnen van inkomsten der provincie Kansu, maar de handel in dit artikel is sterk achteruitgaande, sedert de Westersche sigaretten worden ingevoerd en in het Oosten zoo gewild zijn.

In de provinciën Junan (Hoen Lam) en Shensi waar het opiumbedrijf reeds geheel moet zijn opgeheven, is de bevolking er gelukkiger aan toe. Sedert de opheffing van dit bedrijf zijn de opbrengsten en inkomsten des lands nog nimmer zóó gunstig geweest als op dit oogenblik, terwijl de meening bij het volk ingang vindt, dat die gunstige toestand aan gemelde opheffing moet worden toegeschreven.

Wellicht, dat in de toekomst zulk een geluk ook aan de provincie Kansu is beschoren.

Een nieuwe grief der Chineezen in Nederlandsch-Indië. — Wanneer men de Chineezen in Ned.-Indië hoort klagen, dan is dit gewoonlijk over de voor hen hinderlijke toestanden, welke betrekking hebben op het daar heerschende passen- en wijkenstelsel, zegt de **Djawa Tengah** van 27 September 1910, no. 210.

Thans is er een nieuwe grief bijgekomen over de toepassing van het bij Indische Ordonnantie vastgestelde verbod tot invoer van Straits-Settlements dollars in Ned.-Indië, naar aanleiding van een tegen een Chinees te Soerabaja ingestelde vervolging wegens overtreding op dit gebied.

Deze zaak zou zich, volgens bovengenoemd blad, aldus hebben toegedragen.

Een Chinees ging op Zaterdag aan boord van een ter reede liggend stoomschip om handel te drijven. Een der koopers had toen niets anders dan dollarmunt bij zich en betaalde daarmede den Chineeschen koopman, die het voornemen had, dit geld zoodra hij weder aan den vasten wal was, bij een der Bankinstellingen te wisselen.

De politie der douanen, zich strikt zakelijk aan de voorschriften houdende, maakte, zonder in consideraties te treden, proces-verbaal op tegen den Chineesch in kwestie, die op de politierol werd gestraft met een geldboete van ƒ 50.— en in beslagname der 200 dollars.

De verbodsbepaling is in het leven geroepen, ten einde te voorkomen, dat de Nederlandsche munt op den achtergrond zou treden in die streken op Sumatra, als Deli en elders, waar de dollar reeds burgerrecht had verkregen en als ruilmiddel onontbeerlijk was.

Dit doel heeft men natuurlijk te eerbiedigen, doch dan blijft toch nog het feit bestaan, dat de straf in dit geval bijzonder zwaar te noemen is.

Wel is waar, kan de overtreder nu een rekest bij de regeering indienen, met verzoek om terugbetaling der waarde aan zilver van de in beslag genomen dollars, nadat ze zullen zijn versmolten, doch de kosten van versmelting bedragen alweer ƒ 6.— terwijl van teruggave der boete wel geen sprake zal zijn.

Is zulk een zware straf hier gerechtvaardigd? vraagt de **Djawa Tengah** en voegt daaraan toe:

Men moet er zich niet over verwonderen wanneer het Chineesche of het Engelsche bestuur van de Straits-Settlements zich te eeniger tijd zal laten gelden, om op te komen voor de belangen hunner onderdanen, op wien zulke dwaze voorschriften worden toegepast.

Iedere vreemdeling zal zich verbazen over deze wijze van besturen der Ned.-Indische Regeering.

Over de Chineezen. In de **Sumatrapost** zet de heer A. G. De Bruin zijne interessante beschouwingen over China en de Chineezen voort.

Omtrent de vooruitzichten van China schrijft hij onder meer:

„Omtrent de hervormingen, die in de naaste toekomst in China dienen te worden aangebracht en met kracht ter hand genomen, heerscht in de pers een vrij groote eenstemmigheid, al strijdt de eene partij voor handhaving der tegenwoordige dynastie, de andere voor verdrijving der Manchoes en vervanging door Chineezen, terwijl nog een derde partij ten aanzien van de troonsbezetting een neutraal standpunt inneemt.

De voornaamste punten op de agenda zijn: aanleg van spoorwegen, echter niet met vreemd kapitaal, ontginning van mijnen, evenwel niet door Japanners of Europeanen, uitbreiding en ingrijpende wijziging van het leger, het scheppen van een vloot, ontginning van woeste gronden, aanmoediging van en steun aan particuliere nijverheid, herwouding der berghellingen, herziening der rechtspraak, omwerking der verschillende wetten en aanvulling met een wetboek van koophandel, stichting van universiteiten, polytechnische scholen en hospitalen, algeheele reorganisatie der politie, terugneming der in de tractaathavens aan vreemde mogendheden afgestane gronden, behoorlijke opleiding van voor hun taak berekende ambtenaren, etc. etc.

Er is voorloopig werk genoeg aan den winkel, eene overstelpende hoeveelheid zaken moet worden geordend en geregeld, en dat alles helaas vaak zonder de middelen en zonder bevoegd personeel.

De reusachtige moeilijkheden der taal zijn het groote struikelblok voor de hervorming en moderniseering van het Chineesche rijk, benevens natuurlijk de vraag hoe het financie-wezen geregeld dient te worden om ook maar een begin van uitvoering te kunnen geven aan de tallooze hervormingen, die op het program staan.

Want al is officieel het onderwijs gewijzigd, zoo lang de bevolking zelf voor scholen en leerpersoneel moet zorgen, zal het op het platteland althans nog jaren bij het oude blijven.

Ongeveer de helft der bevolking blijft absoluut van onderwijs verstoken, een gedeelte gaat wel naar school, maar niet lang genoeg, en alleen een 20 % mag geacht worden de taal behoorlijk te verstaan.

Een Europeaan, die spellen geleerd heeft, kan lezen wat er in zijn taal geschreven staat, een Chinees daarentegen kan, afgezien nog van het ingewikkelde der zinsconstructie, een stuk of boek alleen begrijpen als hij alle teekens kent, en die duizende en duizende figuren moet hij dus van buiten leeren of hij wil of niet.

Dat de pers in China van dezen toestand de gevolgen ondervindt, spreekt vanzelf. Vooral de hoofdartikelen worden slechts door een kleine minderheid verstaan, te meer daar het bespreken van westersche zaken het invoeren van tal van nieuwe begrippen en uitdrukkingen noodzakelijk maakt.

Ook besteden de meeste redacteurs, allen nog opgegroeid onder het oude systeem van onderwijs, een te angstvalligen zorg aan stijl en zinswending, en goochelen voor het minder ontwikkelde publiek te veel met toespelingen en citaten.

Met een glimlach van verrukking op het gelaat maakte mijn Chineesche leermeester me onlangs opmerkzaam op een hoofdartikel in de te Singapore verschijnende Tsung-Eui-Sin-Pao, dat naar zijn zeggen geen enkele Chinees zou kunnen begrijpen als hij niet minstens vijfentwintig jaar onafgebroken zich met de studie der taal had bezig gehouden."

Een hond als smokkel-instrument Er schijnen vele Chineesche vrouwen in Nederlandsch-Indië te zijn, die zich met smokkelhandel bezig houden en op die wijze de betaling der douane-rechten trachten te ontduiken. Zoo moet het aan een n j o n j a gelukt zijn gedurende geruimen tijd het douanepersoneel te misleiden, n.l. kant en Amerikaansche edelgesteenten clandestien in te voeren, door een korthaarigen hond te overtrekken met een pasklaar gemaakte huid van een langharigen dito, waarin de kanten en juweelen werden vastgenaaid.

Doordat een speld, welke twee deelen der buitenste huid tezamen hield, op een voor de eigenares van den hond ongewenscht tijdstip losraakte, werd het smokkelen der n j o n j a onlangs ontdekt.

Van Vreemde Koloniën.

Monopoliën en accijnzen in Indo-China.

Indo-China bestaat uit de gewesten Cochinchina, Annam, Tonkin, Laos en Kambodja, die elk een lokaal budget hebben, terwijl voor de kolonie in haar geheel een algemeene begrooting wordt opgemaakt, waartoe de monopoliën en accijnzen de hoofdbron vormen, waaruit de middelen ter bestrijding van de algemeene uitgaven worden geput.

Op een totale raming der inkomsten voor het loopende jaar van 35.5 millioen piasters wordt ge/ rekend op eene ontvangst van 21.5 millioen piasters uit het middel der monopoliën en accijnzen.

De accijns op gedistilleerd brengt een bedrag op van omstreeks 3 millioen piasters, waarbij dan nog een gelijk bedrag komt voor de alkohol-regie in Cochinchina.

Ingevolge koloniaal besluit van 20 December 1902 wordt in Indo-China van inlandsch zoowel als geïmporteerd gedistilleerd een accijns geheven van 3 francs per liter zuivere alkohol, behalve gedenatureerde alkohol, die voor industriëele doeleinden wordt gebruikt, en ongezuiverde alkohol ten gebruike van inboorlingen en aan bepaalde voorwaarden voldoende, waarvan resp. 1 en 25 piaster-centen per liter zuivere alkohol aan accijns moet worden betaald.

Bij genoemd besluit, sedert gewijzigd en aangevuld, zijn ook de voorwaarden aangegeven, waaraan ten aanzien van fabricage, zuivering en bereiding voor Inlandsch gebruik moet worden voldaan, en is bovendien de wijze van verkoop geregeld, behalve voor Chochinchina waar de regie is ingevoerd.

Wat den verkoop betreft is het bestuur der douane en regiën gerechtigd aan particulieren, op bepaalde voorwaarden toe te staan voor een aangegeven streek concessie te verleenen voor opslag en verkoop van gedistilleerd. De distilleerders mogen hun product slechts door tusschenkomst van den betrokken debitant in die streek aan de markt brengen. Voor den verkoop wordt een maximum-prijs door den gouverneur-generaal vastgesteld, zoowel voor de levering door de distilleerderijen als voor den detail-verkoop.

Voor een vergunning wordt slechts drie piasters 's jaars betaald door den groot-handelaar of tapper in het groot. Vroeger werd daarvoor zes piasters gevorderd, terwijl de kleine tapper of warong-houder één piaster moest betalen, maar waarschijnlijk was daarbij het debiet niet groot genoeg, waarom dan ook van den laatste thans niets meer wordt geëischt en van den eerste slechts de helft bij vroeger vergeleken.

De accijns op tabak bedraagt thans voor hoeveelheden van meer dan 1 kilogram van 20 tot 150 piaster-centen per kilogram en bracht in 1908 ruim 1.300.000 piasters op.

Van minerale oliën, die voor verlichtingsdoeleinden worden gebruikt, wordt een accijns geheven van 6 francs per 100 kilogram bruto. In 1908 werd hieruit een opbrengst verkregen van ruim 1 millioen piasters.

De accijns op lucifers is gesteld op 2½ piastercent per pakje van tien doozen, die elk hoogstens 70 lucifers mogen bevatten. Zij die plaatselijk lucifers vervaardigen, behoeven slechts 1 piaster-cent per pakje te betalen voor zegel-kosten en zoo meer.

Voor de opbrengst van de opium-regie wordt gerekend op een bedrag van acht millioen piasters.

De opium-regie werd geregeld bij besluit van den gouverneur-generaal van 7 Februari 1899, sedert gewijzigd en aangevuld. Bij genoemd besluit is aankoop, bereiding en verkoop van opium tot gouvernements-monopolie verklaard, waarvan de exploitatie evenals alle hier genoemde middelen aan den dienst der douane en regiën is opgedragen. Deze is slechts gerechtigd tot den invoer van opium, behalve hetgeen bestemd is voor geneeskundige doeleinden en voor weder-uitvoer. Voor den verkoop kan het bestuur van den dienst der douane en regiën zooveel verkoopplaatsen instellen als het noodig acht en daarbij zoowel het stelsel van eigen beheer volgen als de tusschenkomst aanvaarden van daartoe geschikte particulieren. Voor den verkoop in het groot zoowel als in het klein kunnen door het bestuur maximum-prijzen worden vastgesteld.

De zout-regie ten slotte bracht in 1908 een bedrag van ruim drie millioen piasters op.

Koeliewerving in Duitsch Oost-Afrika.

In sommige streken van Duitsch-Oost-Afrika moeten, gelijk we reeds mededeelden, door de planters de koelies van elders worden betrokken. Emil Zimmermann vertelt hoe het bij de werving dier koelies toegaat.

Nadat de wervers van het betrokken bestuurshoofd de vereischte vergunning hebben bekomen, stellen ze zich in verbinding met de sultans, die zij voor zich trachten te winnen door geschenken ter waarde van 50 tot 60 roepijen. Het inlandsch hoofd roept dan zijn volkje samen voor een koelen dronk, waartoe de werver eenige potten pombé (inlandsch bier) ter beschikking heeft gesteld. Om de potten met pombé vergaderd, hooren de lieden nu den werver de voordeelen uiteenzetten, die hij hun in verre streken kan aanbieden. Zoo gaat het van den eenen stam naar den andere en de lieden, die zich wenschen te verbinden, worden op een bepaalden dag op de standplaats van het bestuurshoofd beschieden, waar hun nogmaals de voorwaarden der verbintenis worden voorgehouden. Blijven zij bij hunne toestemming, dan worden ze beschouwd zich definitief te hebben verbonden en naar de plantages gedirigeerd. Hiertoe zijn bezwaarlijke lange marschen noodig en volgens Zimmermann bereiken dan ook niet allen, die heengingen, de plaats van bestemming.

Niettegenstaande dat en andere bezwaren, zou hij het stelsel toch toelaatbaar achten, wanneer er niet te veel mededinging ware. Thans komt het voor, dat wel tien wervers tegelijk een zelfde district bereizen, van wie er sommigen over een aantal neger-agenten kunnen beschikken. De pombé-fuiven volgen elkander dan geregeld op; lieden, die zich reeds door den een lieten aanwerven, houden zich niet aan de gesloten overeenkomst en gaan met een anderen werver een verbintenis aan, heele streken worden nagenoeg ontvolkt en last not least betalen de planters 20—30 roepijen aan werfkosten per arbeider.

Of de lieden het ook goed hebben, waar dus in een bedrag van 16—24 gulden begrepen is de beloning van den werver voor zijne moeite, de vergoeding van de geschenken aan de hoofden en van de potten pombé, de verpleging der arbeiders op den langen marsch en het risico der uitvallers.

De heer Zimmermann wil nu, dat de planters hunne koelies zouden kunnen betrekken van de bestuursstations. Op elk station zou een werfagent aanwezig moeten zijn, die nagaat welke lieden in het bestuursressort genegen zijn zich als arbeider te verhuren, terwijl dan van het station uit op aanvraag der planters het verlangde aantal koelies zou worden uitgezonden. Mocht het bestuur vreezen, dat het zich op die wijze eenigermate zou verplichten de planters te voorzien van het benoodigd aantal koelies, dan ware het volgens Zimmermann gewenscht aan een enkelen concessionaris de werving op te dragen. Dat op die wijze een monopolie in het leven zou worden geroepen, acht hij geen bezwaar, wijl de planters door den huidigen toestand toch gedwongen zullen worden eerlang de handen ineen te slaan voor de werving, waardoor dan een feitelijk monopolie zou worden geschapen.

Engelschman en Indiër.

De hoofdingenieur in den inlandschen staat Mysore in Voor-Indië, Visvesvarya, zelf een Indiër, sprak in een vergadering van civiele ingenieurs 't volgende: „Een Engelschman, tenzij hij slaapt, voelt een onoverwinbaren drang om iets te doen, om den tijd te beschouwen als van eenig belang. Bij ons is ten gevolge van gewoonte en overlevering het heerlijkst wat wij kennen het gemak, het gemak ontstaan uit de afwezigheid van een dwang om iets te doen. In een Fransch boek, dat onlangs door sir William Meyer van Madras werd vertaald, zegt de schrijver: „Indien Indië een meer vruchtbaren bodem bezat en rijker aan mineralen ware, zou het nog in armoede voort blijven leven, zoo de inboorlingen even apathisch blijven als thans het geval is." Slofheid is de grootste vloek van het land. Zoo op het eerste gezicht schijnen allen werkzaam deel te nemen aan eenigen gemeenschappelijken arbeid. Maar wie goed toekijkt, ziet, dat het hier op neer komt, dat velen bij den arbeid van den enkeling staan toe te kijken. Zooals wel eens cynisch is opgemerkt, is op de vijf personen, die schijnen te werken, één, die werkelijk wat uitvoert, één die niets doet, één die uitrust, één die toekijkt en één die de drie laatsten helpt. Iedereen tracht aan zijn deel van den arbeid te ontkomen. Het departement van openbare werken is niet vrij van dezen smet van slofheid en er zijn ingenieurs, die tevreden schijnen, wanneer de zaken maar blijven marcheeren, hun stukken teekenen en op tot hen gerichte vragen antwoorden zonder rekening te houden met den dag van morgen. Hetzij zij veel of weinig hebben te doen, altijd zijn zij ten achter. Wij zijn te zeer gewoon aan een zachte behandeling. De werkuren zijn hier minder dan in Europa. Er zijn in dezen staat meer algemeene feestdagen dan zelfs

in Britsch-Indië. Met bedoelde slofheid gaat een gebrek aan initiatief gepaard, een neiging om steeds naar boven te kijken voor orders bij elken stap dien men doet. Tenzij men hier slofheid als een schande beschouwt, is er geen hoop op verbetering."

Tout comme chez nous, niet alleen in Indië, maar ook in Europa.

De eerste stap tot beterschap is: zelf de fout in te zien.

Het Kaffer-opstootje in Zuidwest-Afrika.

Onlangs werden in Duitsch-Zuidwest-Afrika omstreeks 15 Kaffers door een afdeeling der Schutztruppe doodgeschoten bij gelegenheid van een opstootje onder de arbeiders, die bij den spoorwegaanleg aldaar zijn te werk gesteld.

In Engeland, doch vooral in de Kaap-kolonie, vanwaar de slachtoffers afkomstig waren, heerschte groote verontwaardiging over die doodschieterij, waartoe, naar men verzekerde, de noodzakelijkheid niet had bestaan.

De Duitsche regeering heeft nu het officieel verslag van het voorgevallene bekend gemaakt, dat als volgt luidde:

Den 29en Sept. ll. staakten omstreeks 80 Kaffers het werk wegens een loon-geschil. Zij begaven zich op weg naar Windhoek om bij den directeur der werken hun beklag te doen. Zij werden echter te Okahandja door de politie tegengehouden en naar hun kamp teruggebracht. Den 3en en 4en October d.a.v. gaf hun houding aanleiding tot ongerustheid, waarop de ingenieur der sectie aan de chefs der werkplaatsen opdroeg de leiders der arbeiders naar Wilhelmstal op te zenden, ten einde de zaak aan het oordeel der rechtbank te onderwerpen.

De leiders weigerden zich naar Wilhelmstal te begeven, waarop de chef der werkplaats de militaire macht requireerde. De soldaten kwamen ongewapend, maar de Kaffers namen toen zulk een dreigende houding aan, dat de commandant, kapitein Willeke, zijn manschappen gelastte zich te wapenen. Teruggekomen werd den Kaffers gelast de leiders uit te leveren, maar de lieden wilden hier niets van weten en toonden zoo grooten vechtlust, dat hun gelast moest worden de wapens neer te leggen. Zij beantwoordden dien eisch met een aanval op den troep, die toen van de wapens gebruik maakte, tengevolge waarvan 14 Kaffers onmiddellijk doodelijk werden getroffen, terwijl anderen lichtere kwetsuren bekwamen en sedert herstelden of herstellende zijn.

De rust was toen weer verzekerd door de getroffen maatregelen.

De duitsche pers ziet uit dit officieel verslag, dat men de autoriteiten in Süd-West toch heusch niet van een overijld optreden mag beschuldigen, dat integendeel van die zijde de grootste lankmoedigheid werd betracht en niet dan toen het de hoogste tijd was, werd overgegaan tot maatregelen van geweld.

In het officieel verslag zal ongetwijfeld dadelijk de passus opgevallen zijn, waarin gewag werd gemaakt van de aanschrijving om de leiders der staking naar Wilhelmstal op te zenden, ten einde de zaak door de rechtbank te doen beslissen.

Hieronder zal wel in niet-officieele taal te verstaan zijn, dat het in de bedoeling lag die leiders voor den strafrechter te brengen, zooals ook uit het verder verloop van zaken valt af te leiden. Toen de stakers hun leiders niet goedschiks wilden uitleveren, kwam de bedreiging met de gewapende macht. Van een onderzoek naar de grieven der stakers blijkt daarentegen uit het geheele officieele relaas niets.

Het is ten zeerste de vraag, ook gegeven het autoritair karakter van den Duitscher ten opzichte van onderworpen rassen zoowel als ondergeschikten, of de door de Duitsche pers gemaakte gevolgtrekking wel de juiste is.

Munitie in Fransch Soedan.

In de Dépêche Coloniale wordt steen en been geklaagd over de aan inlandsche troepen in Fransch-Soedan verstrekte wapens en munitie.

De munitie is die, behoorende bij het geweer model 1874, en van zoo weinig deugdelijke qualiteit, dat omstreeks 80 percent weigeringen daarbij voorkomen. Ook de lading der granaten van 37 millimeter moet van zoodanigen aard zijn, dat zij door den inspecteur werden afgekeurd en voor begraving in aanmerking gebracht werden uit vrees voor zelfontbranding. Men heeft echter deze granaten wel moeten behouden, daar het toch niet aanging kanonnen te hebben zonder munitie.

Het gevolg van de slechte munitie is evenwel, dat het moreel der inlandsche troepen er niet door wordt verhoogd en er dan ook zoo min mogelijk wordt gepatrouilleerd, wijl de vijand, dien men tegenover zich kan zien gesteld, wel van goede geweren en munitie is voorzien. In Tripolis worden nog zeer goede Gras-geweren door handelaars, die ze van de fransche regeering opkochten, aan de markt gebracht, terwijl de daarbij behoorende munitie dan plaatselijk wordt aangemaakt en van een goede qualiteit is.

Onnoodig te zeggen, dat het gebrek aan voorzorg van het fransch bestuur ten opzichte van de wapens en munitie aan de voor de rust in bedoelde streken verantwoordelijke autoriteiten reeds dikwerf leelijke parten speelde.

Oost= en West=Indisch Literatuur=overzicht.

Korte berichten over Landbouw, Nijverheid en Handel.

Van het Departement van Landbouw te Buitenzorg ontvingen wij een proefnummer van het door haar uitgegeven periodiek, dat minstens 2 maal 's maands verschijnen zal tegen een abonnementsprijs van ƒ2.50 voor Ned.-Indië en ƒ 3 daar buiten.

Het voorbericht luidt:

„Aangezien het Departement van Landbouw herhaaldelijk berichten van consulaire ambtenaren bereiken, en er onder die berichten verscheidene zijn, die in ruimer kring verspreid behooren te worden, heeft de Regeering besloten, op het voetspoor van hetgeen in Nederland geschiedt, die mededeelingen regelmatig te publiceeren.

Bij de uitvoering van dit plan kon tevens gevolg worden gegeven aan een sedert lang gekoesterd voornemen, om gegevens, die het Departement op het gebied van landbouw, nijverheid en handel uit andere bronnen ter beschikking staan, mede in deze Korte Berichten op te nemen."

De inhoud van dit eerste nummer bestaat uit: Economische en Handelsberichten. De rubbercultuur in de Gefed. Mal. Staten gedurende het jaar 1909. Queensland Arrowroot. Ceylon. Dessicated coconut. Amerika. De strijd in den handel in sisalhennep. Engelsch-Indië. De suikercultuur. — Handelsverdragen en tarieven. Italië. Invoerrecht op aardnotenolie. — Statistieken. Java. Uitgestrektheid der rubbercultuur. Engelsch-Indië. De met thee beplante oppervlakte in 1909. Australië. Suikerhandel. — Technische mededeelingen. Kapok als spinvezel. Bakkersgist voor Indië. — Vragenlijst.

Ook is er een lijst aan toegevoegd van de adressen der Nederl. diplomatieke en consulaire ambtenaren in Azië en Australië.

Met groote belangstelling zullen wij den inhoud dezer Berichten volgen en er zooveel mogelijk de aandacht op vestigen, terwijl ook een exemplaar op onze leestafel Heulstraat 17, Den Haag, ter raadpleging zal worden neergelegd.

Twee nieuwe Tijdschriften.

Onlangs werden ons ter aankondiging de eerste nummers toegezonden van het te Parijs (rue Taitbout 14) uitgegeven in het Hollandsch geschreven maandschriftje: **Wilko-Nieuws** orgaan van de Wilke Trading Co. (dir. John J. Wilke), gewijd aan Industrie, cultuur, mijnwezen en techniek, dat gratis verspreid wordt. Het blad is goed gedrukt en laat zich vlot lezen. Als het aan bestaande behoeften voldoet, zal het zeker zijn weg wel vinden, evenals **De Crediet-Gids,** een veertiendaagsch tijdschrift, gewijd aan de finantieele belangen van den handel, dat sinds enkele maanden met succes wordt uitgegeven door de firma Masereeuw en Bouten te Rotterdam, die, bijgestaan door een bekwaam rechtsgeleerd adviseur en vele correspondenten, zeker een betrouwbare vraagbaak is voor handelaren en industrieelen zoowel in Nederland als in Indië.

Ned. Nieuw-Guinea.

In het jongste Nr. van „Aarde en haar volken" is het begin verschenen van de fraai geïllustreerde beschrijving, door Mr. H. A. Lorentz, van zijn tocht naar het Sneeuwgebergte met de heeren Van Nouhuys, Habbema en Römer.

Het relaas van den eigenlijken tocht is genoegzaam bekend, waarom we volstaan met het overnemen der volgende regelen, die een duidelijk overzicht geven van den huidigen stand van het Nieuw-Guinea onderzoek.

Sedert 1903 is een einde gekomen aan den staat van onbekendheid met Nieuw-Guinea, tengevolge van een reeks van expedities, die geopend werd onder leiding van den bekwamen geoloog-historicus prof. dr. C. E. A. Wichmann, die zijn arbeidsveld koos in de nabijheid van de aan de Noordkust gelegen Humboldtsbaai; daarop volgt de z.g.n. Zuid-West Nieuw-Guinea expeditie 1904/'05 onder leiding van Posthumus Meyes, waaraan wij de ontdekking te danken hebben van de Oostbaai met de daarin uitmondende Noordrivier, de toegangsweg van de expedities-Lorentz in 1907 en 1909.

De Indische Regeering rustte inmiddels verschillende exploratiedetachementen uit, teneinde zoo spoedig mogelijk een overzichtskaart van het eiland te krijgen. Een gedeelte kreeg als arbeidsveld Merauke en omstreken, exploreerde de Digoel-rivier en doet thans een poging om Nieuw-Guinea te doorkruisen met als basis de Eilanden-rivier en langs de Oetakwa den Carstensztop te bereiken. Een ander gedeelte trachtte door het opvaren van de Amberno-rivier het Sneeuwgebergte van de Noordkust uit te bereiken; aan het hoofd hiervan stond kapitein Franssen Herderschee. Alhoewel hij bij den voet van het gebergte kwam en veel kans tot slagen had, werd hij helaas door ziekten onder de koelies gedwongen terug te keeren.

Verder tracht een Engelsche expeditie aan de Zuidkust langs de Minika den Carstensztop te bereiken; tot nog toe had men tegenslag door gebrek aan goede koelies en transportmiddelen, en ten slotte is een Nederlandsch-Duitsche grenscommissie in het Noorden, een weinig ten O. van de Humboldtsbaai werkzaam, teneinde een meer rationeele grens te vinden dan de 141o O. L.

Aldus is op dit oogenblik, in korte woorden, de stand van zaken.

Tevens zij, in dit verband, de aandacht gevestigd op de in druk verschenen voordracht van kapitein A. J. Gooszen, getiteld: Eene militaire exploratie in Nederlandsch Nieuw-Guinea (Orgaan der Vereeniging ter beoefening van de Krijswetenschap, 1910—11. Afl. 1.) Bij dit opstel behoort een kaart, die een duidelijk beeld geeft van den vooruitgang onzer kennis van Nieuw-Guinea, vergeleken met een tiental jaren geleden bijv.

De Indische Gids.

Het Dec.-nummer van De Indische Gids bevat o. m. de navolgende bijdragen: Samentrekkingen van Inlandsche bestuursressorten, door H. F. Damsté. — Het alkohol-vraagstuk in Nederl. Oost-Indië, door Dr. F. W. van Haeften. (Volgens dr. v. H. neemt het drankmisbruik onder de Europeesche ingezetenen en militairen af, terwijl onder de Inlanders een toetoenemend alcoholgebruik moet worden geconstateerd; vooral in Midden- en Oost-Java neemt het gebruik van niet-inheemsche alcoholische dranken toe). — De enquête in de Straits Settlements naar de werking der gemeentebesturen, door P. C. Hoynck van Papendrecht. — Uit de geschiedenis der Oost-Indische Compagnie in de tweede helft der 18e eeuw, door N. Mac Leod. — De gouverneur-generaal Mossel. — De uitkomsten van het welvaartonderzoek op Java. VIc. Levering van benoodigdheden voor leger en zeemacht door de inheemsche nijverheid, door J. E. de M. — Van twee vrouwen, door F. — Varia: Maatregelen tot behoud van de hoedanigheid der Kandanghauer-rijst. — De bedevaart naar Mekka, 1909—10. — Overeenkomsten met Inlandsche vorsten. — Maandelijksche revue van brochures en van tijdschrift- en dagbladartikelen, door J. E. de M. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. — Maandelijksche bibliographie voor O.- en W.-Indië, door W. C. Muller.

Insulinde in het Parlement.

Onder dit opschrift geeft Mr. C. Th. v. Deventer, in De Gids van December, de indrukken weer, die de Indische begrootingsdebatten op hem gemaakt hebben. Met betrekking op het gesprokene ten aanzien van onderwijs aan de Inlandsche jeugd, luidt zijne conclusie: „Als de jongste behandeling van de Indische begrooting iets geleerd heeft, dan is 't wel dit, dat, zoo lang in Indië niet in het openbaar met een lichaam, dat ook de inlandsche maatschappij behoorlijk vertegenwoordigt, over de belangen van het volksonderwijs kan worden beraadslaagd, verslapping van het toezicht der Nederlandsche volksvertegenwoordiging gevaarlijk is voor de toekomst van Insulinde."

De Ingenieur.

Prof. S. J. Vermaes schreef in No. 47 van De Ingenieur over de tinproductie van Banka, naar aanleiding der uitlatingen van den heer Colijn in de Tweede Kamer over de geldelijke inkomsten uit dat bedrijf. Genoemde afgevaardigde merkte op, dat de vooruitzichten misschien niet slecht zijn en de productie van het waardevolle metaal nog vele jaren gelijk zal kunnen blijven, maar dat niettemin de rijkdom van Banka vermindert en langzamerhand te niet zal gaan. Volgens Prof. V. behoeft men zich ten deze echter niet ongerust te maken, want in tegenstelling met de meening van Dr. Verbeek, die verklaard heeft, dat het tinerts slechts aan de oppervlakte zou voorkomen, is hij er van overtuigd, dat Banka ertsgangen heeft, die met voordeel te exploreeren zouden zijn. Hij wenscht echter deze exploratie niet opgedragen te zien aan geologen, doch aan mijningenieurs; wel is waar kan de mijningenieur nut hebben van de verklaring welke de geoloog veronderstelt over de vorming van de ertsafzettingen, „maar de waarnemingen van den geoloog moeten geschieden in mijnen, die afgebouwd zijn, zoodat zij hem feitenmateriaal kunnen leveren, waarop hij stevig zijn theorieën kan grondvesten. Het opbouwen van geologische theorieën tijdens de exploratie is, vooral in nieuwe terreinen, te gevaarlijk en leidt tot teleurstelling."

Tegen deze uitspraak teekent dr. H. G. Jonker in het jongste nummer van De Ingenieur protest aan en staat ten deze lijnrecht tegenover Prof. V.: hij verzekert nl., dat als men de leiding eener exploratie uit de handen van geologen legt in die van mijningenieurs, men daarmede het werk aan volledig bekwame menschen ontneemt en opdraagt aan daarvoor minder geschikte personen.

Het spreekt vanzelf, dat èn prof. Vermaes èn dr. Jonker bewijzen aanvoeren om hun tegenovergestelde meeningen kracht bij te zetten.

Bali.

De heer W. O. J. Nieuwenkamp heeft een goedkoopere en beknopte uitgave van zijn prachtwerk: *Zwerftochten op Bali*, het licht doen zien (bij Elsevier's Uitgeversmaatschappij te Amsterdam), waarvan

hij met reden mag verwachten, dat het daardoor in veel wijder kring verspreid zal worden en beter aan het doel zal beantwoorden dan het eerste kostbaarder werk.

We ontleenen aan de Voorrede: „Het doel, dat ik beoog met het maken van dit boek, is de oogen te openen niet alleen van hen, die wel in Indië zijn geweest, maar er de wondere schoonheid van natuur en kunst niet wisten te ontdekken en in zich op te nemen; doch ook vooral van degenen, die nooit het geluk hadden Insulinde te mogen aanschouwen, en die desniettemin luide de meening verkondigen: Indië is niet mooi; Indië kan niet mooi zijn met dat eeuwige groen en die altijd brandende zon; dáár valt voor een kunstenaar niets vandaan te halen."

Het moet gezegd worden, dat de teekenaar-schrijver Nieuwenkamp de „wondere schoonheid van Insulinde" niet alleen heeft weten te ontdekken, maar door zijn werk er in geslaagd is, ook anderen van die ontdekking te doen genieten. Want dat doet hij èn door zijn teekeningen, waarmede zijn boek kwistig is verlucht èn door hetgeen hij bijv. vertelt over de Balische kunst. Daarin ligt zijn kracht, zijn groote kunnen, dat allen, die over de Baliërs schreven, heeft ontbroken. Niet het lezen van den tekst is de hoofdzaak, maar het aandachtig bezien van de teekeningen, doet ons leven te midden van de Baliërs en het schoone Balische landschap.

In fraaiheid van uitvoering doet deze nieuwe uitgave in geen enkel opzicht onder voor de oorspronkelijke, waarvan het laatste gedeelte zeker met verlangen wordt tegemoet gezien door hen, die zich het eerste en tweede gedeelte (verschenen in 1906 en 1909) aanschaften.

Een practisch boek.

Van de hand van mevrouw J. M. J. Catenius—van der Meijden is, zooals wij reeds verleden week aankondigden, een nuttig werk verschenen, getiteld: Gids voor het Nederlandsche dienstmeisje. Wenken, raadgevingen, rechten en verplichtingen voor meesteres en dienstbode, tevens practisch kookboek. ('s-Gravenhage, C. Bredee).

De schrijfster is bekend, door een tweetal, in de eerste plaats voor Indische dames geschreven werken, nl. „Naar Indië en terug. Gids voor het gezin, speciaal een vraagbaak voor dames, enz." ('s-Gravenhage, 1903); en „Ons huis in Indië. Handboek bij de keuze, de inrichting, de bewoning en de verzorging van het huis, benevens raadgevingen en wenken op huishoudelijk gebied." (Semarang, 1908), welk laatste geschrift vooral met vreugde is ontvangen, omdat het een onderwerp bevat, dat nimmer werd beschreven en daardoor inderdaad „in een lang gevoelde behoefte" voldeed.

Weekblad voor Indië.

Inhoud van No. 28: De Aziatische spoorwegverbinding, door v. d. M. — Het zomerpaleis te Peking, door H. Borel. — Met een auto door Zuid-Celebes (slot, met foto's). Naar een reisverhaal van J. F. Holman, door W. J. v. d. Leemkolk. — Herinneringen van een „oud-gast" (vervolg). — Indische penkrassen, door Ofoei („Ofoei" bespreekt thans kritisch het ontslag van kapitein Christoffel, het bericht in de Indische pers onder het opschrift „Hoog bezoek", dat de gouverneur van Celebes in het Preanger hotel was „afgestapt" en verder de nieuwe Chineezen-wetgeving). — De paupers. Roman uit de Indo-Europeesche samenleving, door Victor Ido (vervolg).

De Indische Mercuur No. 48.

Inhoud: Fiscusproductie en nog wat, door B. J. Kluvers. — Eèn nieuw tapinstrument en de aftapping van castilloa, door J. W. Gonggrijp. — Der Forstbetrieb in Surinam, door E. K. Plasschaert, aangekondigd door dr. A. H. Berkhout. — Landbouw 1905—1909, door prof. dr. M. Treub, aangekondigd door dr. A. H. Berkhout. — De Hevea Guyanensis. — Het Koloniaal Instituut te Amsterdam. — Plantersvereeniging „Semarang-Kedoe", vergadering van 20 October 1910. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. Enz.

***

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op een artikel van den heer I. P. van Rossum: *Aanteekeningen op de begrooting van marine* (Vragen des Tijds, Dec. 1910);

het in druk verschenen verslag der voordracht van den heer J. E. Jasper: Het inlandsch volksonwijs op Java (Verslagen van het Indisch Genootschap);

een artikeltje in No. 4 van het Indologenblad, getiteld: Verdere studie van ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur; en eindelijk

op een uitgave der Linschoten-Vereeniging, getiteld: Itinirario. Voyage ofte schipvaart van Jan Huygen van Linschoten naar Oost ofte Portugaels Indiën, 1479—1592. Uitgegeven door Prof. Dr. H. Kern. Eerste deel, met portret, 3 kaarten en 3 platen ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff).

INGEZONDEN.

WAT IS INSULINDE VOOR NEDERLAND?

In welke verhouding staan die groote en prachtige eilanden, „die zich als een gordel van smaragd om den evenaar slingeren" tot Nederland? Het zijn geen gedeelten van ons land, gelijk bijv. de binnenlandsche provinciën, want ze hebben daarvan niet de rechten en voordeelen; integendeel, ze worden m. i. stiefmoederlijk behandeld en onze bestuurders putten het schoone land uit door rechten te heffen van zijn voortbrengselen. Daardoor wordt de ontwikkeling tegengegaan. Volk en land ontzenuwd en tot armoede gebracht op den duur.

Insulinde wordt wel eens een Wingewest genoemd. Ja, het is gewonnen door kracht van wapenen, door geld, door intrigues; maar het is vooral een wingewest, waar tallooze ambtenaren, officieren en particulieren groote inkomsten en pensioenen verwierven en nog verwerven, en waardoor dus ook de Nederlandsche schatkist gebaat werd.

Het land der zonne met zijn vruchtbaren bodem en zijn verschillende klimaten, zou niet alleen Nederland, maar geheel Europa kunnen voorzien van allerlei vruchten, vruchtensappen en stroopen, confituren en wat al niet meer, zoo de hebzuchtige fiscus der zoogenaamde beschaafde landen het niet belette door middel-europeesche belastingen op al die artikelen, vooral wanneer er suiker in komt. De belasting op suiker, een der voornaamste voortbrengselen van Java en andere eilanden, is m. i. bepaald schandelijk! En wat zou het zijn als de industrie er gegiste dranken wilde voortbrengen? De fiscus zou zulks zeker onmogelijk maken.

Het hoofdartikel in de Zutphensche Courant van 15 November j.l., onder het opschrift: „Haagsche Correspondentie", heeft mijn 86-jarig hart doen popelen en mij teruggevoerd naar 't heerlijke land der zonne, dat nog voor zóóveel ontwikkeling vatbaar is door: vrijhandel. Slechts daardoor kan m. i. Insulinde en zijn bevolking tot bloei geraken.

De bevolking van Insulinde is over het algemeen vreedzaam en volgzaam van aard. Dat het grootste deel den Islam beleidt is geen beletsel. Christenen en Mohamedanen vereeren dezelfde Godheid, al prefereeren wij den leer der liefde van Jezus boven dien van Mohammed, het is niet te ontkennen, dat beide religies gehuld zijn in een waas van fabelen, door geestelijken en anderen uitgevonden om de menschen te lokken naar Kerken en Moskeeën, omdat het grootste deel der menschheid nu eenmaal op iets wonderbaarlijks gesteld is. Het is verstandig van de Nederlandsche regeerders om de door hen bestuurde millioenen Indische onderdanen in hun geloof te laten om hen niet per sé te bekeeren tot Christenen. Zij, die de geschiedenis van Christelijke landen kennen, weten hoeveel gruwelen gepleegd zijn onder de leus van rechtzinnigheid van den Christelijken godsdienst. — Dat dus vrijheid van Godsdienst geëerbiedigd worde en over het algemeen naar vrijheid worde gestreefd, met eerbiediging en opvolging tevens der bestaande wetten.

„Für den Sclaven wenn er die Kette bricht,
„Für den freien Menschen zittre nicht."

Zeist. K. H. O. VAN BENNEKOM.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 195, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 9 November 1910;
De Sumatrapost, idem;
De Locomotief t/m 8 id.;
Het Soer. Handelsblad, id.;
De Sumatrabode t/m 11 id.;
Tjahaja Sumatra t/m 10 id.;
Ned.-Ind. Effectenblad no. 43;
De Ind. Mercuur no. 49;
De Banier no. 45;
Weekblad voor Indië no. 29;
Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw;
Kort Verslag Verg. 2e Kamer S.-G.;
Handelsrevue no. 1;
Jan Huygen van Linschoten, Itinirario 1579/'92, eerste deel;
Bandera Wolanda no. 66;
De Indische Gids, Dec.-afl.;
M. Treub, Beredeneerd Overzicht der verrichtingen en bemoeiïngen met het oog op de praktijk van land-, tuin- en boschbouw, veeteelt, visscherij en aanverwante aangelegenheden;
Cultuurgids no. 20 en 21;
Archief voor de Suikerindustrie in Nederlandsch-Indië no. 9;
Bijblad tot idem no. 43 t/m 45;
Tijdschrift der Mij. v. Nijverheid, Nov.-afl.;
Memorie over de wording en het doel der Vereen. Koloniaal Instituut.

Leestafel HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 19, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli

Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong-Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische gids, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Ned. Zendeling-genootschap, Indisch genootschap, Weekblad voor Indië, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien.

Circulaire Internationale Rubber-tentoonstelling te Londen te houden van 24 Juni t/m 11 Juli 1911;

Bananas in the West Indies by H. C. Hendrickson.

Verslag opiumfabriek over 1909.

Versuche über die Verwendung von Kunstdünger in der Kultur des Kaffees von Gerhard Helmrich.

Hoe het thans staat met den assistent en de veiligheid aan de Oostkust van Sumatra, door Hanegraaff, oud-assistent.

Overzicht der voorloopige resultaten van den arbeid door het landbouwbureau van het Kali-Syndicaat gedurende de jaren 1906—1909.

Koloniaal Verslag 1910.

En tal van andere brochures, jaarverslagen, enz.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

Vervolg opgave van de ontvangen gelden ten behoeve van de studie van een verdienstelijk jongeling.

Vroeger ontvangen	ƒ 444.50
N. N. te 's-H.	ƒ 2.50
Totaal	ƒ 447.00

Voor de opgave,

E. VAN ASSEN, Secretaris.

Van Boeatan:

Thans is in het lokaal van *„Boeatan", Heulstraat 19, den Haag,* een fraaie tentoonstelling van Kerstgeschenken te bezichtigen.

Vrije toegang. *Theesalon open van 3—6 uur n.m.*

Van de Afdeeling Amsterdam.

Voordracht van den heer J. TIDEMAN, Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur.

Onderwerp: **Zuid-Celebes, voorheen en thans,** op Donderdag 15 December a.s., 's avonds achture, in een der zalen van het American Hotel (ingang Marnixstraat).

Leden van „Oost en West" hebben met hunne huisgenooten vrijen toegang op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap of de hun gezonden kennisgeving.

Voor het gratis bekomen van introductiekaarten voor niet-leden gelieve men zich te wenden tot den secretaris: C. de Vries, Weesperzijde 22.

Het doel der Vereeniging kan men steunen door zich bij den secretaris als lid aan te melden tegen eene contributie van ƒ 2.— of meer per jaar (bedrag door ieder zelf te bepalen), en waarvoor men tevens wekelijks het belangrijk orgaan der Vereeniging „Het Koloniaal Weekblad" gratis ontvangt. — Over 1910 wordt geen contributie meer geïnd.

Van het Informatie-Bureau.

Voor den post-, telegraaf- en telephoondienst in Nederlandsch-Indië worden gevraagd drie **telephoon-opzichters** der tweede klasse.

Voor die betrekking komen in aanmerking, zij die bewijzen op de hoogte van de electro-techniek te zijn.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van ƒ 140 's maands, met twee driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 25 's maands, alzoo tot een maximum van ƒ 200 's maands.

De telephoonopzichters der eerste klasse genieten eene bezoldiging van ƒ 225 's maands, met twee 3-jaarlijksche verhoogingen van ƒ 50 's maands, alzoo tot een maximum van ƒ 325 's maands.

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 1 Januari 1911, bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer bekendmaking door den burgemeester hunner woonplaats;

c. hunne geboorte-akte;

d. een door den Commissaris der Koningin in de betrokken provincie afgegeven certificaat van voldoening aan de wet op de nationale militie.

In het adres moet worden vermeld of de candidaat gehuwd is en c. q. het aantal zijner kinderen.

Door een van wege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek zal moeten blijken, dat de uit te zenden persoon geschikt is voor den Indischen dienst.

Aan de uitzending is verbonden:

a. overtocht voor Gouvernementsrekening als passagier der tweede klasse, c. q. ook voor het wettig gezin;

b. eene gratificatie voor uitrusting, ten bedrage van ƒ 750;

c. een voorloopige bezoldiging van ƒ 100 per maand, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot dien waarop het activiteitstraktement ingaat.

Zij die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, moeten zich verbinden tot teruggave van alle gelden, welke aan hen en te hunnen behoeve zullen zijn voldaan ter zake van overtocht en van gratificatie voor uitrusting, indien zij binnen den tijd van vijf jaren na aankomst in Nederlandsch-Indië, anders dan tengevolge van wèlbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, uit 's lands dienst worden ontslagen, of indien zij niet binnen den hun aangewezen tijd naar Ned.-Indië vertrekken, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreken.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz., staan deze opzichters gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Ned.-Indië.

Het activiteitstraktement gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

Het traktement is onderworpen aan een korting van 2 pCt, ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pCt. voor de gewone bijdragen aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Ned.-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand traktement. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden éénmaal. Bij huwelijk ééne maand traktement.

Deze contributiën zijn te voldoen in twaalf maandelijksche termijnen. Eene contributie in eens in geval van huwelijk nog verschuldigd wegens verschil in leeftijd der echtgenooten, wanneer dat verschil meer dan negen jaren bedraagt.

(Ned.-Staatscourant No. 282, waarin dit voorkomt, alsook nadere inlichtingen zijn te bekomen aan het Informatie-bureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, op alle werkdagen tusschen 10—12 en 2—4 u.ur.)

Naamlijst van nieuw toegetr. Leden.

	Contributie.
Mr. P. Hofstede Crull, Amersfoort	ƒ 2.50
D. Bakker, Kapt. Inf. O. I. L., Amsterdam	„ 2.—
J. R. Wigman, Dir. Cult. Paramaribo, „	„ 2.50
J. v. Burg, Adm. Cult. Mij. Vorstenlanden, Semarang, tijd. Amsterdam	„ 12.—
J. A. Pietermaat, Adm. Suikerfabr. Kalibagor, Banjoemaas, tijd. Amsterdam	„ 12.—
Jos. Polak, Likeurstoker, „	„ 3.—
K. Denijs, Jur. Cand., „	„ 2.—
J. Westhoff, Jur. Cand., „	„ 2.—
P. J. L. Cleintuar, Arts, Billiton Mij., Billiton, tijd. Amsterdam	„ 3.—
Ds S. Bartstra, Pred. N.-I., m.v., Apeldoorn	„ 2.50
J. J. M. de Waal, 1e Luit. Cav., Breda	„ 2.—
A. H. J. G. Walbheem, Ass.-Resident, m. v., 's-Gravenhage	„ 2.50
Th. G. G. Valette, Leer. H. B. S. N.-I., „	„ 3.—
H. J. Bernelot Moens, Contr. B.B., „	„ 2.—
J. C. E. Mulock Houwer, Ref., m.v., „	„ 2.50
Mej. E. H. E. Brouwer, Ond. N.-I., m.v. „	„ 4.—
M. H. v. d. Lee, Off. v. Gez. 1e kl. O.-I., „	„ 2.50
B. Blok, Letterkundige, „	„ 2.50
H. Sieberg, Ind. Stud., „	„ 2.—
C. v. d. Meer, Off. v. Gez. 1e kl. O.-I., „	„ 2.50
D. den Otter, Bouwkundige, „	„ 2.50
W. Boetje, gep. Lt.-Gen. N.-I., „	„ 2.50
A. P. A. Kissing, oud-Planter, „	„ 3.—
A. G. Spruijt, Ind. Stud., „	„ 2.—
H. J. van Haeften, Ind. Stud., „	„ 2.—
H. Fierez de Mal. v. Ginsel, Ind. Stud., „	„ 2.—
C. J. M. Wertheim, gep. Hoofding. N.-I., „	„ 3.—
J. van Delden, „	„ 3.—
J. B. v. d. Poll, Kapt. Art. O. I. L., „	„ 5.—
H. C. C. Fraissinet, Adm. Suikerf., „	„ 2.50
Dr. C. J. de Bruijn Kops, Chef Geneesk. Dienst b/d Marine, 's-Gravenhage	„ 2.50
Jhr. C. F. Goldmann, Maj. Inf. O. I. L., „	„ 5.—
J. G. van Heijst, Contr. B.B., „	„ 3.—
J. M. v. Gils, 1e Luit. Inf O. I. L., Haarlem	„ 2.—
Dr. C. J. P. van Zadelhoff, Off. van Gez. O. I. L., Haarlem	„ 2.50
H. A. van Logchem, Ind. Stud., Heemstede	„ 2.—
J. Pauw, Ind. Stud., Leiden	„ 2.—
G. M. Wigman, „ „ „	„ 2.—
G. E. F. Scheffel, „ „ „	„ 2.—
M. van Rhijn „ „ „	„ 2.—
P. J. Goedhart „ „ „	„ 2.—
C. Michaëlis „ „ „	„ 2.—
J. G. Ruesink „ „ „	„ 2.—
F. Weil „ „ „	„ 2.—
P. H. V. Middelaer „ „ „	„ 2.—
N. H. de Haart „ „ „	„ 2.—
M. F. Winter „ „ „	„ 2.—
E. W. Maurenbrecher „ „ „	„ 2.—
G. B. Alsté, „ „ „	„ 2.—
C. C. Cohen „ „ „	„ 2.—
E. H. B. Brascamp, Houtv. 1e kl. N.-I., München	ƒ 2.50
W. A. Engelbrecht, Rotterdam	„ 5.—
Victor Zuijssen, Tilburg	„ 2.—

Aan leden, DIE VERHUIZEN, wordt verzocht hiervan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag, KENNIS TE GEVEN met vermelding zoowel van het OUDE als het NIEUWE ADRES.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 4 November 1910, No. 88.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de hoofdcommies J. Olivier; de klerk J. L. Melger, A. G. W. Glaser en Ch. G. Kuipers.

Benoemd: tot opzichter bij den Sumatra-Staatsspoorweg J. E. von Haack; tot hoofdcommies ter Alg. Secretarie H. E. Th. Arriëns; tot ambtenaar 4e kl. der in- en uitvoerrechten J. H. R. Davoes; tot hulponderwijzeres mej. H. A. Neijs, A. S. Wigman en H. M. Th. Valette.

Ontheven: op verzoek eervol van zijne ter beschikking stelling van den Algemeenen Secretaris, de gep. kapitein J. J. B. Fanoy.

Werkzaam gesteld: als verificateur te Batavia P. W. F. H. Fall, te Modjokerto J. H. R. Davies; als ontvanger te Menado K. J. Kuipers, te Tegal J. J. W. N. Morée; als boekhouder te Batavia W. J. Ph. I. Futs; als verificateur te Makassar L. F. Behr.

Overgeplaatst: naar Semarang de verificateur C. A. Loth; naar Palembang de ontvanger D. P. R. Legrom; naar Menado de verificateur F. Meister; naar Soerabaja de idem J. C. Wegener.

Militair Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de ritmeester der cavalerie P. Sorgdrager.

Overgeplaatst: naar Djambi de 1e luit. J. M. G. Schaafsma; bij het 4e depôt-bat. de id. F. van der Goes; bij het 16e bat. de id. A. J. T. J. v/d Bergh; naar Singkawang de kapt. J. Ketting en de 2e luit. H. van der Wal; naar Pontianak de kapt. C. A. Hemmes; naar Koeta-Radja de 1e luit. J. A. Gratema; naar Lakop de 2e luit. F. C. J. Sneep; naar Sigli de 1e luit. A. Weber; naar Tjalang de 2e luit. H. M. Luteijn; naar Koeta-Radja de 1e luit. P. C. C. de Vos; naar Panton Leubeue de idem K. W. Boogaard; naar Indrapoeri de id. A. V. Buijs; naar Blang Rakal de id. L. P. Sormani; naar Medan de 2e luit.-kwartierm. H. J. Loudo; naar Batavia de id. J. J. Felix; naar Meester Cornelis de id. J. H. Anschütz.

Uit de Javasche Courant van 8 November 1910, No. 89.

Civiel Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk mej. S. E. Sexauer.

Benoemd: tot onderwijzer 2e kl. A. Smits en P. Beukema; tot id. 1e kl. L. P. C. de Laire; tot commies 2e kl. P. L. J. Voogdt.

Ontslagen: op verzoek eervol de wedono van Sadjira Agoes Kanidjaja.

Benoemd: tot wedono van Sadjira Mas Prawiro di Woerio; van Tjitjalengka Raden Kandoeroean Wiradikoesoemah; tot controleur in de res. Besoeki S. Bedier de Prairie.

Geplaatst: in de res. Lampongsche districten de controleur A. D. Visscher.

Benoemd: tot onderwijzer te Padang A. J. Zijderlaan; te Tondano IJ. F. Upey; tot hulponderwijzeres te Batavia mej. A. Bijleveld; tot ingenieur A. M. Valkenburg.

Geplaatst: in de res. Rembang de opzichter C. J. F. Ch. van Raalte; in de res. Batavia de id. J. J. Hubeek; bij de directie op de Buitenbezittingen de ingenieur J. A. M. van Buuren.

Militair Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de kapitein der inf. A. H. J. W. T. Schuak.

Benoemd: tot magazijnmeester 3e kl. (2e luit.) M. H. M. van Noort.

Overgeplaatst: bij het 1e bat. de majoor G. J. Verstege; bij het 16e bat. de kapt. A. Geertsema Beckering; bij het 18e bat. de maj. F. G. v. Delden.

Geplaatst: bij het 5e bat. de 1e luit. J. K. F. Weber; bij het 1e bat. de 2e luit. A. van Pelt; bij het 12e de id. J. Vogler; bij het 4e depôt-bat. de kapt. W. D. Davis.

Overgeplaatst: naar Bali de kapt. J. F. v. Kroon; bij het 4e bat. de 1e luit. J. K. Bruynis; naar Batavia de kapt.-kwartierm. T. H. Kuijl en R. F. C. Pourchez; naar Salatiga de 1e luit. der cav. P. A. W. Elbers; naar Soerakarta de 2e id. M. Thomson; naar Batavia de 1e id. H. L. Stennekes.

Verleend: één jaar verlof naar Europa aan den 1en stuurman bij de gouv. marine A. J. L. de Boer.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagiers aan boord van het s.s. Pr. Willem V, gezagvoerder J. Arents, van West-Indië naar Amsterdam: B. Boekhoudt, echtg. en 2 kinderen; J. F. D. Haenen; F. Beerens en J. Satter.